UPSC CIVIL SERVICES EXAM

Main

2018

For Study Material and Online Tests
visit : www.jeywin.com

Q1. **ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ 600 ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.** ***100***

(a) ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಪಾತ್ರ

(b) ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ

(c) ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರ

(d) ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸವಾಲುಗಳು

Q2. **ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಓದಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರಗಳು ನೇರ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರಲಿ :** ***12×5=60***

ಇಡೀ ವಿಶ್ವ ಗಾಂಧೀಜಿಯೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಂಡಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಪಾಶವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಬದಲು ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಮೆಷೀನ್‌ಗನ್ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಏಕೆ ಪಡೆದರೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ? ಅದೇಕೆಂದರೆ ಹಿಂಸೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮಾನವನು ಪಶುಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವವರೆಗೆ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆಯು ಶಕ್ತಿಹೀನ ಮತ್ತು ಕೈಲಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆಂದು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆವೆಂದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆಯು ಮಾನವತೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಾ. ಅವನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಭಾರತೀಯರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ಜನ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ನಮಗೆ

ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದೇ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಅವರ ದೊಡ್ಡಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಕ್ರೂರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಗುರಿಯನ್ನು ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಜನ ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಯಸಿದ್ದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿನ ಪಾಶವೀ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ದ್ವೇಷ, ಕೋಪ ಮತ್ತು ಒರಟುತನಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದು ಅವು ಈ ಕ್ರೂರ ವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಮಾನವ ಪಶುಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನು, ಅವನ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಆಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಸರಿ. ಈ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನೇಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೇ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಜನ ಇದೊಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಎಂದು ತಿರುಗಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಅಮೆರಿಕದ ಹೆಸರಾಂತ ಚಿಂತಕರಾದ ಥೋರೋ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾದ ಸಂತ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಅವರೂ ಸಹ ಅದರ ಸಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಥೋರೋ ಮತ್ತು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಭಾರತಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಅಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಅವಿಧೇಯತೆಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಾಂಧಿಗೂ ಮೊದಲು ಅರವಿಂದರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಅದರೂ ಅದನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಾರತೀಯರು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಥೋರೋ, ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್, ಎಮರ್ಸನ್ ಅಥವಾ ರೋಮಿನ್ ರೋಲ್ಯಾಂಡ್ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಇಂತಹ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಅವರು ನಾಗರಿಕ ಅವಿಧೇಯತೆಯೆಂಬ ಭಾರತೀಯ ತತ್ವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೋ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸ್ವಭಾವತಃ ಭಾರತದಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದವರೂ ಅಲ್ಲ, ಈ ಎರಡೂ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಥೋರೋ ಮತ್ತು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅರವಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಅವರೂ ಭಾರತೀಯರೇ.

(a) ಗಾಂಧೀಜಿಯೆಡೆಗ ಪ್ರಪಂಚವು ಏಕೆ ಆಕರ್ಷಣೆಗೊಂಡಿತು ? 12

(b) ಗಾಂಧಿಯವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅಹಿಂಸಾ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವನ್ನೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದು ಏಕೆ ? 12

(c) ಬರಹಗಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ? 12

(d) ಅಹಿಂಸೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ? 12

(e) ನಾಗರಿಕ ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಯಾರು ತಲುಪಬಲ್ಲರು ? 12

Q3. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಅದರ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಇದರ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಸೂಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂಗ್ರಹವು ನಿಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಲಿ. 60

ಕಾಲ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಜ್ಞಾನವು ಬೇರಾವುದೇ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರತೀಕ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅದು ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವ ಬದಲಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಘಟನೆಯೂ ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಿಂತ ಹೊಸದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದು ಹಿಂದೆಂದೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿ ನಿದಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪುರಾತನ ಗ್ರೀಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತಕರಿಗೂ ಹೊಸದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧನನ್ನಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಈಗ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ನಾವಿಂದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಯ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹಿಂದೆಂದೂ ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.ಮನುಷ್ಯ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದಾನೆ. 19 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ದುರಂತ. ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ನಿಯಮ, ನಿರ್ಬಂಧ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆ ಆದರೆ ಅವು ತುಳಿತಕೊಳಗಾಗಿವೆ. ಅವು ಭವಿಷ್ಯದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಗಿಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನದ ತಾರ್ಕಿಕ ವೈಭವೀಕೃತ ಭಾವನೆಯು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅವನದೇ ಭವಿಷ್ಯದೆಡೆಗೆ ನಡೆಯಲು ಅಸುರಕ್ಷಿತ, ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಮತ್ತು ಖಚಿತತೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಂಧಿಸಿವೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಮನುಷ್ಯರಾದ ನಮಗೇ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಅರಿವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮಾನವನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿನೀಡಿದೆ ಆದರೆ ಈ ಭವಿಷ್ಯವು ವರ್ತಮಾನದ ಭಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಇಂದಿನ ಭಯಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕನಸೂ ಅಲ್ಲ ವರ್ಗರಹಿತಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ರೋಬೋಟು ಆಧಾರಿತ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ನಾವು ವಾಸ್ತವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕದೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸಾವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವೇ ನಮ್ಮ ಸಾವಿನ ಭಯದಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ.

ಇದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಮನುಷ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಗತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಣ ಭೂತಕಾಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾ ಭವಿಷ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರಿತುಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿಹೋದ ಮನುಷ್ಯ ಕಾಲದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಚರಿತ್ರೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಾಗಲ್ಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವನ ಜನನ, ಮರಣಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಚರಿತ್ರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಥರಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇಂದು ಚರಿತ್ರೆಯು

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಯಂತಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಭವಿಷ್ಯದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಹೊಂದಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಹುಡುಕಲು ಅಲ್ಲ.

ಆದರೆ ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ವರ್ತಮಾನವು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅವನು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಗುರಿ ಅವನದೇ ಭೂತಕಾಲವಾದರೂ ಅದು ಅವನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಗುರಿಯೊಡನೆ ಮಿಲನಗೊಳಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

(319 ಶಬ್ದ)

Q4. ಕೆಳಗಿನ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ : ***20***

ಆಧುನಿಕ ಯುಗವು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಯುಗವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಆಧುನಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಅದು ಮಾನವಕುಲವು ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಿಕೆ ದೇಶ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವವು ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ನಾವು ಸರಿಯಾದ ಅಂಚೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇಲ್ಲದಂತ ಕಾಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘಸಮಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು ? ಅದನ್ನಿಂದು ಊಹಿಸಲೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾಲ ಬದಲಾಯಿತು, ಪ್ರತಿದಿನ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂತಿ, ದೂರವಾಣಿ ಮತ್ತು ಟೆಲಿಗ್ರಾಂಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು, ಬದುಕು ವೇಗವನ್ನು ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ರೇಡಿಯೋ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನಗಳು ಸಹ ಮುನ್ನಡೆದವು. ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಹಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಂತರ್ಜಾಲ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಗಣಕ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ವೇಗದ ಸಂಪರ್ಕವು ಸುಲಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಸಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಯಿತು ಈ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಇಂದು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾಹೀರು ಮಾಡಬಹುದು. ಗಣಕಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿಮಾನ, ರೈಲು, ಬಸ್ ಅಥವಾ ಸಿನೆಮಾ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಬಹುದು. ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತ ಪಡೆಯುಬಹುದು. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆದೇಶಿಸಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ.

Q5. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರಿ : 20

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognised this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognise that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognised, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

Q6. (a) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ : *2×5=10*

(i) ದುರ್ಬಲ *2*

(ii) ಉಪದೇಶಾತ್ಮಕ *2*

(iii) ರೈತ *2*

(iv) ಬೆವರು *2*

(v) ಗಿಳಿ *2*

(b) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ಸಂಧಿರೂಪ ತಿಳಿಸಿ : *2×5=10*

(i) ಮಳೆಗಾಲ *2*

(ii) ಮನೆಯಲ್ಲಿ *2*

(iii) ನಡತೆಯುಳ್ಳ *2*

(iv) ನಸುಗುನ್ನಿ *2*

(v) ತಂಗುದಾಣ *2*

(c) ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಗೆಗಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ : *2×5=10*

(i) ಕಂದ ಪದ್ಯ ಎಂದರೇನು ? *2*

(ii) ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯ ಮಾತ್ರೆಗಳ ವಿವರ ಕೊಡಿ. *2*

(iii) ಆದಿ ಪ್ರಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ. *2*

(iv) ಷಟ್ಪದಿ ಎಂದರೇನು ? *2*

(v) ಖಂಡ ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು ? *2*

(d) ಕೆಳಗಿನ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ : *2×5=10*

(i) ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು. *2*

(ii) ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ಪೀಳಿಗೆ ನೀನಿಲ್ಲದಿವೆಲ್ಲಮೊಳವೆ. *2*

(iii) ಉಂಡ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ಬಗೆವಾತನೇ ಹೊಲೆಯ. *2*

(iv) ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯ ಕಟ್ಟುವರು ಬಡವನಯ್ಯ ನಾನೇನ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. *2*

(v) ಮುಗಿಲ ಮಾರಿಗೆ ರಾಗ ರತಿಯ ನಂಜು ಏರಿತ್ತಾ. *2*

CS (MAIN) EXAM:2018

EGT-C-MLY

മലയാളം / MALAYALAM

(നിർബന്ധിതം) / (COMPULSORY)

സമയം : **മൂന്ന്** മണിക്കൂർ	പരമാവധി മാർക്ക് : **300**
Time Allowed : ***Three Hours***	*Maximum Marks :* ***300***

ചോദ്യപേപ്പർ പ്രത്യേക നിർദ്ദേശങ്ങൾ

ചോദ്യങ്ങൾക്കു് ഉത്തരമെഴുതുന്നതിനുമുമ്പായി താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിക്കുക :

എല്ലാ ചോദ്യങ്ങൾക്കും ഉത്തരമെഴുതണം.

ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള മാർക്കുകൾ അതാതു് ചോദ്യത്തിനെതിരെ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്.

ചോദ്യത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ എല്ലാ ചോദ്യങ്ങൾക്കുമുള്ള ഉത്തരം **മലയാളത്തിൽ (മലയാളം ലിപിയിൽ)** തന്നെ എഴുതണം.

ചോദ്യങ്ങൾക്കുള്ള ഉത്തരത്തിനു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള വാക്കുകളുടെ എണ്ണം പാലിക്കണം. നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള എണ്ണത്തിനേക്കാൾ കൂടുകയോ കുറയുകയോ ചെയ്താൽ മാർക്കു് കുറയുന്നതായിരിക്കും.

ചോദ്യവും ഉത്തരവുമടങ്ങുന്ന ബുക്ക്‌ലെറ്റിൽ ഏതെങ്കിലും പേജോ പേജിന്റെ ഭാഗമോ വിടുകയാണെങ്കിൽ അവ വ്യക്തമായി വെട്ടിക്കളഞ്ഞിരിക്കണം.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question is indicated against it.

Answers must be written in ***MALAYALAM (Malayalam script)*** *unless otherwise directed in the question.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks will be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

Q1. **താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും ഒരു വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് 600 വാക്കുകളിൽ കവിയാതെ ഉപന്യസിക്കുക :** *100*

(a) ജനാധിപത്യത്തിൽ നീതിന്യായവ്യവസ്ഥയുടെ പങ്ക്

(b) പരിസ്ഥിതിയും സ്വാശ്രയത്വവും

(c) ആഗോളീകരണത്തിൽ ഭാഷയുടെ പങ്ക്

(d) ഭാരതത്തിന്റെ സമ്പദ് വ്യവസ്ഥ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികൾ

Q2. **താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഗദ്യഭാഗം ശ്രദ്ധയോടെ വായിച്ച് തുടർന്നു കൊടുത്തിട്ടുള്ള ചോദ്യങ്ങൾക്കു് വ്യക്തവും സംക്ഷിപ്തവുമായ ഉത്തരമെഴുതുക :** *12×5=60*

ടാങ്കുകളെയും മെഷീൻ തോക്കുകളെയും നേരിടുന്നതിനു അംഹിസയുടെ മാർഗ്ഗമാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമെന്നു് ഗാന്ധിജി വിചാരിച്ചതിനുള്ള പ്രധാന കാരണം ആത്മബലമാണ്. മൃഗീയ ബലത്തെക്കാൾ ഏറ്റവും ഉചിതമെന്ന് വിചാരിക്കുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം ലോകശ്രദ്ധ നേടിയത്. പക്ഷെ, നമ്മൾ ഒന്നു ചിന്തിക്കേണ്ടതുണ്ട്, എന്തുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം അഹിംസ സമരമുറയായി സ്വീകരിച്ചതു് ? ബ്രിട്ടീഷുകാരിൽനിന്നും ഇന്ത്യാക്കാരെ മോചിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു് ഹിംസാമാർഗ്ഗത്തിലൂടെ സാധ്യമല്ലായിരുന്നോ ? അഥവാ മനുഷ്യ സമൂഹത്തിനു് ആദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു സന്ദേശം നൽകാനുണ്ടായിരുന്നു. അതായതു് മനുഷ്യൻ എന്നു പറയണമെങ്കിൽ മാനുഷിക ഗുണങ്ങളുണ്ടായിരിക്കണം. ഇല്ലെങ്കിൽ അവനു് അതിനുള്ള അർഹതയില്ല. അഹിംസയെന്നുള്ളതു് ദുർബലരുടെയും നിരാശ്രിതരുടെയും പീഢിതരുടേയും ആയുധമായിട്ടാണു് ആദ്യം തെളിയുന്നതു്. കാരണം നമ്മുടെ പക്കൽ ടാങ്കുകളില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണു് അഹിംസ സ്വീകരിച്ചതു്. പക്ഷെ മാനുഷിക വികസനത്തിന്റെ സ്രോതസ്സ് അഹിംസയെന്നുള്ളതു് രണ്ടാമത്തെ പക്ഷമെന്നു തീർത്തും പറയാം. അതുകൊണ്ടു് പരിപൂർണ്ണമായി ഒരുവനു് നിർമ്മലനുമാകാം.

ഗാന്ധിജിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നമ്മൾ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു നേരെ യുദ്ധം ചെയ്തപ്പോൾ അഹിംസ എന്ന ആയുധം മാത്രമേ നമ്മുടെ പക്കൽ ഉള്ളുവെന്നും ഹിംസാത്മകമായ ആയുധങ്ങൾകൊണ്ടു് ബ്രിട്ടീഷുകാരെ നേരിടുന്നതിനുള്ള സൗകര്യവും വിഭവവും നമ്മൾക്കു് ഇല്ലെന്നുള്ളതിനാൽ അതിനുള്ള സ്വീകാര്യത കൂട്ടുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യയ്ക്കു് സ്വാതന്ത്ര്യം നേടിക്കൊടുക്കുന്നതു് അഹിംസാമാർഗ്ഗം ഉപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കരുതെന്നു് അദ്ദേഹം ശഠിച്ചു.

ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം നേടിയെടുക്കുന്നതു് അത്യന്തം ശ്രമകരമായ ദൗത്യമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു അറിയാമായിരുന്നു. മാനുഷിക മൂല്യങ്ങളിൽ ഉറച്ചു നിന്നുകൊണ്ടു് ക്രൂരമായ ആയുധങ്ങളെ പ്രതിരോധിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നും അത് മനുഷ്യരാശിയെ വിശ്വസിപ്പിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചു. ഗാന്ധിജിയുടെ ആഗ്രഹം തന്റെ ജനതയുടെ വേദന അകറ്റുക മാത്രമല്ല മനുഷ്യനിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മൃഗീയ ഗുണത്തിനെ തടുക്കുന്നതിനും കൂടിയായിരുന്നു. മൃഗീയ ഗുണങ്ങളായ പക, ക്രോധം, പ്രകോപനം എന്നീ ഗുണങ്ങളെല്ലാം മൃഗങ്ങളിലുമുണ്ടാവും. അവ ഇത്തരം ഗുണങ്ങൾ വച്ചാണു് പ്രവർത്തിക്കുന്നതു്. പക്ഷെ മനുഷ്യൻ മൃഗങ്ങളിൽനിന്നു് ഭിന്നനാണു്. അതുകൊണ്ടു് അവന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ പ്രകോപിതനാകാതെ ആവേശത്തിനെ നിയന്ത്രിച്ചു ദൈനം ദിനമുള്ള പ്രശ്നങ്ങളെ ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചു പരിഹാരം കാണുകയാണു് വേണ്ടതു്. പക്ഷെ ഇത്തരം ഗുണങ്ങളൊന്നും മൃഗങ്ങൾക്കില്ല. എന്തുകൊണ്ടാണു് ഗാന്ധിജി ഇത്തരമൊരു നിഗമനത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നതു് ? എന്തുകൊണ്ടു് അഹിംസ ഇന്ത്യയിൽമാത്രം ഉടലെടുത്തു ? എന്തുകൊണ്ടു് മറ്റു രാജ്യങ്ങളിലൊന്നും പടർന്നില്ല ? പലരും, ഒരു പക്ഷെ പറയും ഇതു് സന്ദർഭവശാൽ ഉടലെടുത്തതാണെന്നു്. എന്നാൽ ഇത് സന്ദർഭവശാൽ ഉടലെടുത്തതല്ല. അമേരിക്കയിലെ പ്രസിദ്ധ

ചിന്തകനായ ഥോരുവിനും റഷ്യയിലെ സന്യാസിയും സാഹിത്യകാരനുമായ ടോൾസ്റ്റോയിയ്ക്കും അഹിംസയുടെയും നിസ്സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെയും ചിന്തകൾ ഉടലെടുത്തിരുന്നതായി പറയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഗാന്ധിജിയ്ക്കു് മുമ്പുതന്നെ ഇവിടെ ഇന്ത്യയിലും അരോബിന്ദോയും നിസ്സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിനോടു് താല്പര്യം പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടാണു് ഇന്ത്യയിൽ ഇതു് ആദ്യം പരീക്ഷിച്ചിരുന്നതു് ?

ആത്മബലം കായികബലത്തെക്കാൾ ഉച്ചസ്ഥിതിയിലാണു് എന്നുള്ള കാര്യം വ്യക്തമാണു്. മറ്റ് ഏതൊരു രാജ്യക്കാരെക്കാളും ഇന്ത്യാക്കാർ ഇതു് മനസ്സിലാക്കുന്നു എന്നുള്ളതും വാസ്തവമാണു്. ഥോരുവോ ടോൾസ്റ്റോയിയോ എമേഴ്സണോ റോമൻ റോളണ്ടോ ചിന്തിച്ചിരുന്നതു് പൊതുജനങ്ങളുടെ നിസ്സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം മനസ്സിലാക്കാൻ ഒരു ഇന്ത്യകാരനു മാത്രമേ സാധിക്കൂവെന്നായിരുന്നു. കാരണം അവർക്കു മാത്രമേ ഇന്ത്യയുടെ തത്വചിന്ത മനസ്സിലാകുകയുള്ളൂ. ഒരു ഇന്ത്യാക്കാരനുമാത്രമേ ഇത്തരത്തിലുള്ള ചിന്തയും തത്വവും മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുവെന്നും ആ പരമ നിലയിൽ എത്തിച്ചേരാൻ സാധിക്കുവെന്നും അവർ കരുതിയിരുന്നു. അതിൽ ഭാരതീയന്റെ നൈസർഗിക സ്ഥിതി അടങ്ങിയിരുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഐച്ഛിക ഭാവങ്ങൾ ഥോരോയിലും ടോൾസ്റ്റോയിയിലും നിലനിന്നിരുന്നു. അരോബിന്ദോയിലും ഇതുണ്ടായിരുന്നു കാരണം അദ്ദേഹവും ഒരു ഭാരതീയനായിരുന്നല്ലോ.

(a) ലോകജനത ഗാന്ധിജിയിലേക്കു് ആകർഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു് എന്തുകൊണ്ടാണു് ? 12

(b) ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം നേടുന്നതിനു ഗാന്ധിജി അഹിംസ മുഖ്യ ഉപാധിയായി തെരഞ്ഞെടുത്തതു് എന്തുകൊണ്ടാണു് ? 12

(c) ലേഖകന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ മനുഷ്യനും മൃഗവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസമെന്താണ് ? 12

(d) എന്തുകൊണ്ടാണ് ഭാരതത്തിൽ അഹിംസ സംമ്പ്രദായം ഉടലെടുത്തത് ? 12

(e) നിസ്സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആശയത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ ആർക്കാണ് സാധിക്കുക ? 12

Q3. താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഗദ്യഭാഗം മൂന്നിലൊന്നായി സംക്ഷേപിക്കുക. തലക്കെട്ട് നൽകേണ്ടതില്ല. സംക്ഷേപം നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം വാക്കുകളിൽ ആയിരിക്കണം. 60

മറ്റു യുഗങ്ങളിലെ മനുഷ്യനെക്കാൾ ചരിത്രത്തെയും സമയത്തെയും ബന്ധപ്പെടുത്തുന്ന നിയമങ്ങളുടെയും തത്വങ്ങളുടെയും അറിവ് ഇന്നത്തെ ആധുനിക മനുഷ്യനാണ് ഉള്ളത്. വാസ്തവത്തിൽ അവൻ ചരിത്രം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവനാണ്. യഥാർത്ഥ അർഥത്തിൽ നമ്മൾക്കു ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് ആധുനികതയ്ക്കു് പര്യായമാണ്. മധ്യകാല സംസ്കാരത്തിൽ ഉച്ചസ്ഥിതിയിൽ മതത്തിനാണ് ഉന്നതസ്ഥാനം നൽകിയിരുന്നതെങ്കിലും ക്രമേണ അത് ചരിത്രത്താൽ മാറ്റപ്പെട്ടു. പ്രകൃതിയുടെ മധ്യത്തിലല്ല മനുഷ്യൻ ജീവിക്കുന്നതു. അവൻ ചരിത്രത്തിനനുസരണമായിട്ടാണ് ജീവിക്കുന്നതു. ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ഒരോ സംഭവവും പുതുതും അവസാനത്തെതിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തവുമാണ്. ഇന്ന് നടക്കുന്നതു മുമ്പൊരിക്കലും നടക്കാത്തതാണ്. കാലക്രമവും അപ്രതീക്ഷിതവുമായ മനുഷ്യന്റെ വികാസവും പുരാതന ഗ്രീക്കുകാർക്കു തികച്ചും അജ്ഞാതവും അപരിചിതവും ആയിരുന്നു. ഇത് ഇന്ത്യയിലെ ചിന്തകർക്കും തികച്ചും അപരിചിതമായിരുന്നു. പുരാതന കാലത്തു് മനുഷ്യനെ നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നതു് പാരമ്പര്യമാണ്. അവനു് അതുകൊണ്ടു് ക്രമമായ ഒരു ജീവിതശൈലിയുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ചരിത്രം മനുഷ്യന്റെ ഭാവിനിയന്ത്രിക്കുന്നു. അവന്റെ പാരമ്പര്യം മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ അവൻ പിൻകാലത്തിലേയ്ക്കു സഞ്ചരിക്കണം.

ചരിത്രത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ഇപ്പോൾ നമ്മൾക്കു അനുഭവപ്പെടുന്നതുപോലെ മുൻകാലങ്ങളിൽ അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടില്ല. മനുഷ്യൻ ഇപ്പോൾ ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചും സമയത്തെക്കുറിച്ചും മടുത്തിരിക്കുകയാണ്. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ആഗോളതലത്തിലുള്ള അധികാരവും ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സന്ദേശവും മനുഷ്യനിൽ വികസനവും മോക്ഷവും എന്ന ദ്വന്ദ്വ പ്രതിഭാസത്തെ ഒരു ക്രൂരമായ അപഹാസത്തിൽ എത്തിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അതോടൊപ്പം സമയവും ഒരു പ്രതിഭാസമായി തീരുകയാണ്. ഭാവിയെക്കുറിച്ചു സൂചിപ്പിക്കുന്ന നിയമങ്ങളും തത്വങ്ങളും പ്രമാണസൂത്രങ്ങളും ഉണ്ട്, പക്ഷെ അവയെല്ലാം 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ അടിച്ചമർത്തലിന്റെ സ്വാധീനത്തിലും മിഥ്യാബോധത്തിലും ആയതിനാൽ ഭാവി കാലത്തിന്റെ വലയത്തിൽ അടയ്ക്കപ്പെടാൻ സാധ്യമല്ല. ശാസ്ത്രത്തിന്റെയും യുക്തിചിന്തയുടെയും വളർച്ച കൊണ്ടുണ്ടായ പ്രശംസാകരമായ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ നേട്ടം കൊണ്ടു മനുഷ്യൻ അസുരക്ഷിതനായി. തീവ്രവാദികളുടെ സമ്മർദ്ദത്തിനു വഴങ്ങി ഭാവി അസ്ഥിരമായി.

ഇതു മാത്രമല്ല, മനുഷ്യരായ നമ്മൾക്കു ഭാവിയെക്കുറിച്ച് ഒന്നുംതന്നെ അറിയില്ല. ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചു മനുഷ്യനു് കിട്ടിയ പ്രചോദനം കൊണ്ടും ഭാവിയെ അവൻ സൃഷ്ടിച്ചതുകൊണ്ടും ആകെമൊത്തമുള്ള ഭാവിയെക്കുറിച്ചും അവനു് പ്രവചിക്കാൻ സാധിക്കും. വരുംവരായ്മകളെക്കുറിച്ച് അറിവിന്റെ വീക്ഷണത്തിൽനിന്നു് ഉൾക്കൊള്ളാൻ സാധിക്കും. പക്ഷെ ഇന്നത്തെ ദുരന്തസംഭവങ്ങൾക്കു ഇത്തരത്തിലുള്ള ഭാവിയെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവിനു യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല. പക്ഷെ ഒരു കാര്യം പറയാം പ്രവചനീയമായ ചരിത്രാത്മകമായ ഭാവിയെപ്പറ്റിയുള്ള അറിവ് ഇന്നത്തെ ദുരന്തസ്ഥിതിയിൽ നിന്നു് നിവാരണം കിട്ടിയെന്നു വരാം. അതു് ഒരു പക്ഷെ ജാതിരഹിതമായ സമൂഹത്തിലോ ശ്രേണിരഹിതമായ സമൂഹത്തിലോ യാന്ത്രികമായ കമ്പ്യൂട്ടർ ലോകത്തിലോ റോബോട്ടുകൾ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ലോകത്തിലോ ആകാം. അപ്പോൾ നമ്മൾ ഒരു ഭൗതികമായ യഥാർത്ഥ സമയത്തിലല്ല ജീവിക്കുന്നതു്. ഒരു സാങ്കല്പിക

സമയത്തിലായിരിക്കും ജീവിക്കുക. അതു് തികച്ചും അതിശയകരമായ സ്ഥിതിയിലായിരിക്കും. മനുഷ്യനെ മരണവും നിഷ്ഠാസനം ചെയ്തിരിക്കും. കാരണം മരണത്തിൽനിന്നു് മോചനം ലഭിക്കുന്നതിനു് വേണ്ടി നമ്മൾ തന്നെ ഭാവിയുടെ ലോകത്തിൽ അഭയം തേടിയിരിക്കും.

ആധുനികയുഗത്തിന്റെ വിരോധാഭാസമാണു് ഇതു് എന്നു് നമ്മൾക്കു പറയാം. ഒരു വശത്തു് ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചു് ആധുനിക മനുഷ്യനുള്ള അറിവും അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭീതിയും, മറുവശത്തു് ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ജീവിത ധാരാമൃതമായ ഭൂതകാലത്തിലും സാങ്കല്പികമായ ഭാവിയിലും ഉണങ്ങിപ്പോയിരിക്കുകയാണു്. നദിയിലെ വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോകുന്ന മനുഷ്യനു് നദിയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്താൻ പറ്റാത്തതുപോലെ ചരിത്രത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോകുന്ന ഒരു മനുഷ്യനു് സമയത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചു മനസ്സിലാക്കാൻ പറ്റില്ല. ചരിത്രം കൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനെ സ്വാധീനിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. പക്ഷെ ചരിത്രം അയാളുടെ ജീവിതത്തിന്റെയും മരണത്തിന്റെയും സാക്ഷിയാകുന്നില്ല. ഭൂമിയിലെ അയാളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ സാക്ഷി ചരിത്രം ആയില്ലെങ്കിൽ അയാളുടെ ജീവിതത്തിനു അർഥമില്ല. അതുകൊണ്ടാണു് ഇന്നത്തെ കാലത്തു് ചരിത്രത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവിനുവേണ്ടി അന്വേഷിച്ചുപോകുന്നതു് വെറുമൊരു അന്ധവിശ്വാസമാകുന്നതു്. വർത്തമാനത്തിനെ നിഷ്ഠാസനം ചെയ്യുന്നതിനും ഭാവിയുടെ അർഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അന്വേഷണം ചെയ്യാതിരിക്കുന്നതിനും ഇതു കാരണമാകുന്നു.

പക്ഷെ വർത്തമാനത്തിനെ നിഷ്ഠാസനം ചെയ്യാൻ പറ്റുമോ ? മനുഷ്യന്റെ സ്ഥിതിയിൽ വർത്തമാനം കേന്ദ്രബിന്ദുവല്ലേ. ഒരു വശത്തു മനുഷ്യൻ നശ്വരനും മറുവശത്തു ചരിത്രത്തിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുകയുമാണു്. അവന്റെ വിധിയെന്നുപറയുന്നതു് അവന്റെ ഭൂതകാലത്തെ ആസ്പദമാക്കിയും അവന്റെ പൂർണ്ണഭാവിയെന്നു് പറയുന്നതു് അവന്റെ മറ്റു വിധിയുമായും ബന്ധപ്പെട്ടതാണു്. *[350 വാക്കുകൾ]*

Q4. താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഗദ്യഭാഗം ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു് തർജ്ജമ ചെയ്യുക : 20

ആധുനിക യുഗം വിവര സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ യുഗമാണു്. ശാസ്ത്രമേഖലയിൽ ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളിൽ ഏറ്റവും മുഖ്യമായ ഒന്നാണു് വിവര സാങ്കേതിക വിദ്യ. അതുകൊണ്ടു് ആധുനിക മനുഷ്യനു് സാമ്പത്തിക ഉന്നമനവും അതിശയകരമായ നേട്ടങ്ങളും കൈവരിക്കുവാൻ സാധ്യമായിട്ടുണ്ടു്. ഇത്തരത്തിലുള്ള ശാസ്ത്രീയമായ ഉപകരണങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ ലോകത്തിന്റെ ഏതു മൂലയിലും ഉള്ള വിവരങ്ങൾ ഒരിടത്ത് ഇരുന്നുകൊണ്ടു സ്വീകരിക്കാൻ സാധ്യമാണു്. ഇത്തരത്തിൽ വിവരം സ്വീകരിക്കാനുള്ള സൗകര്യം ലഭിച്ചതിനു് ശേഷം രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള അകലം കുറഞ്ഞു. നമ്മുടെ കൈക്കുള്ളിൽ മൊത്തം ലോകവും ചുരുങ്ങിയതായി നമ്മൾ അനുഭവിക്കുന്നുവെന്നു് അനുമാനിക്കാം. എങ്കിലും ആഗോളീകരണമെന്ന ആശയവും ആഗോള സാഹോദര്യം എന്ന സങ്കല്പവും ശാസ്ത്രയുഗത്തിലും അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണു്.

തപാൽ വസ്തുക്കൾ ശരിയായ രീതിയിൽ അയക്കാൻ പറ്റാത്ത കാലത്തെക്കുറിച്ചു് ഇന്നു് നമ്മൾ ഓർക്കേണ്ടതാണു്. സന്ദേശവാഹകർ വഴി സന്ദേശങ്ങൾ അയച്ചിരുന്നു. ഇതിനു് ധാരാളം സമയമെടുത്തിരുന്നു. അക്കാലത്തെ ജീവിതം എത്ര ദുഷ്കരമായിരുന്നിരിക്കണം. ഇന്നു് അതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാൻ പോലും കഴിയില്ല. കാലം മാറി, പുതിയ പരീക്ഷണങ്ങൾ ദിവസവും നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. തപാലും ടെലിഗ്രാഫും ടെലിഫോണും, ടെലിഗ്രാമും വികസിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. സന്ദേശങ്ങൾ കത്തുകൾ വഴി അയക്കപ്പെട്ടു. ജീവിതം ദ്രുതഗതിയിൽ ആയി. റേഡിയോയും ടെലിവിഷനും ആവിർഭവിച്ചു. ഇത്തരത്തിലുള്ള വികസനങ്ങൾ ഈ ദിശയിലുള്ള പ്രധാന വികസനമായിരുന്നു. കമ്പ്യൂട്ടറുകളുടെ ആഗമനത്തോടുകൂടി വിവര സങ്കേതിക മേഖലയിൽ ഒരു നവവിപ്ലവം തന്നെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു. ഇന്റർനെറ്റു് വികസിപ്പിച്ചെടുത്തതോടുകൂടി എല്ലാം കമ്പ്യൂട്ടർ വഴി ബന്ധിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുകയും പരസ്പരം സന്ദേശം കൈമാറാനും സാധ്യമായി. ആശയവിനിമയം ത്വരിത ഗതിയിലും ലളിതമാവുകയും ചെയ്തു. വിവരത്തിന്റെ ലോകത്തിൽ നവീനമായ പരിവർത്തനങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയും ഏറ്റവും

പുതുപുത്തൻ വാർത്തകൾ ഞൊടിയിടയിൽ ത്വരിതഗതിയിൽ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്യും. ലോകത്തിന്റെ ഏതു മുക്കിലും മൂലയിലും ഒരുവന്റെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ പരസ്യപ്പെടുത്താൻ സാധ്യമാണ്. ഇന്ന് കമ്പ്യൂട്ടറിന്റെയും ഇന്റർനെറ്റിന്റെയും സൗകര്യങ്ങൾ ഏകദേശം എല്ലാ വീടുകളിലും ഓഫീസുകളിലും ഉണ്ട്. അതിന്റെ സഹായത്താൽ ഫ്ലൈറ്റ് ടിക്കറ്റുകളും റയിൽവേ ടിക്കറ്റുകളും ബസ്സുകളുടെയോ സിനിമയുടെയോ ടിക്കറ്റുകളും വളരെ എളുപ്പം ബുക്ക് ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നു. റിസർവേഷന്റെ സ്ഥിതി അറിയാൻ സാധിക്കുന്നു. റോഡിന്റെയും ഗതാഗതത്തിന്റെയ് സ്ഥിതി അറിയാൻ സാധിക്കുന്നു, ഇന്ന് ഇന്റർനെറ്റിന്റെയും മൊബൈലിന്റെയും സഹായത്തോടെ വീട്ടിൽ ഇരുന്നുതന്നെ എന്തു് വേണമെങ്കിലും ഓർഡർ ചെയ്യാം. വാസ്തവത്തിൽ ഇതു് തന്നെയാണ് ഏറ്റവും ലാഭകരമായ ആശയവിനിമയവും വിവരണശേഖരവും.

Q5. താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഗദ്യഭാഗം മലയാളത്തിലേക്ക് തർജ്ജമ ചെയ്യുക : *20*

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognised this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognise that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognised, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

Q6. താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്കു് നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് ഉത്തരമെഴുതുക :

(a) അർത്ഥം വ്യക്തമാകുന്ന വിധത്തിൽ വാക്യത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുക : *2×5=10*

(i) ഉരുളയ്ക്കുപ്പേരി *2*

(ii) ഭഗീരഥയത്നം *2*

(iii) അംബരചുംബി *2*

(iv) കൊമ്പുകുത്തിക്കുക *2*

(v) ഇരയിട്ടു മീൻപിടിക്കുക *2*

(b) സന്ധി ചെയ്യുക : *2×5=10*

(i) മർത്ത്യ + ഏക *2*

(ii) മഹാ + ഋഷി *2*

(iii) മഹത് + ചരിതം *2*

(iv) പൂ + തോപ്പ് *2*

(v) വെൾ + നീറ് *2*

(c) താഴെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള പദങ്ങളുടെ സ്ത്രീലിംഗ രൂപമെഴുതുക : *2×5=10*

(i) ഈശ്വരൻ *2*

(ii) കർത്താവ് *2*

(iii) കാന്തൻ *2*

(iv) കൃതഘ്നൻ *2*

(v) ഭിക്ഷു *2*

(d) താഴെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള പദങ്ങളിൽ തെറ്റുണ്ടെങ്കിൽ തിരുത്തുക : *2×5=10*

(i) മഹനിയ *2*

(ii) ശിഷ്ഠർ *2*

(iii) വ്രതമനുഷ്ഠിക്കുക *2*

(iv) ഗുമസ്തൻ *2*

(v) വിജാരം *2*

मराठी

(अनिवार्य)

वेळ : तीन तास	कमाल अंक : 300

प्रश्नपत्रिकेशी संबंधित सूचना

प्रश्न सोडविण्यापूर्वी पुढीलपैकी प्रत्येक सूचना काळजीपूर्वक वाचा

सर्व प्रश्न सोडवायचे आहेत.

प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दिलेले आहेत.

प्रश्नामध्ये वेगळा निर्देश केलेला नसेल तर प्रश्नांची उत्तरे मराठीत (देवनागरी लिपीमध्ये) लिहावयाची आहेत.

जेथे जेथे शब्दसंख्येची मर्यादा प्रश्नामध्ये सांगितलेली असेल, तेथे तिचे पालन केलेच पाहिजे. सांगितलेल्या शब्दसंख्येपेक्षा खूप जास्त अथवा खूप कमी शब्दांत उत्तर लिहिलेले असल्यास गुण कमी केले जाऊ शकतात.

प्रश्न-उत्तर पुस्तिकेतील कोणतेही पृष्ठ कोरे सोडल्यास त्यावर स्पष्टपणे काट मारावी.

MARATHI

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the answer-book must be clearly struck off.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर *600* शब्दांत निबंध लिहा : 100

(a) लोकशाहीत न्यायसंस्थेची भूमिका

(b) पर्यावरण आणि आत्मनिर्भरता

(c) जागतिकीकरणात भाषेची भूमिका

(d) भारतीय अर्थव्यवस्थेपुढील आव्हाने

2. पुढील उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि उताऱ्याच्या शेवटी दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे सुस्पष्ट, योग्य व संक्षिप्त भाषेत लिहा : 12×5=60

संपूर्ण जगाला गांधीजींनी आकर्षित केले कारण त्यांनी हिंस्र-शक्तींच्या विरोधात आत्मशक्तीचे अस्त्र उगारले. तोफा आणि मशीनगन यांचा प्रतिकार करण्यासाठी अहिंसेचा आश्रय घेतला. एका गोष्टीचा मात्र विचार करावा लागतो की शेवटी गांधीजींनी अहिंसेचा आश्रय का घेतला? एक तर त्यांना असे वाटले असावे की इंग्रजांविरुद्ध हिंसक मार्गाने देशाला स्वाधीन करता येणार नाही. किंवा त्यांना समाजाला या गोष्टीची जाणीव करून द्यायची असावी की जो पर्यंत मनुष्य पाशवीपणाचा त्याग करणार नाही तो पर्यंत त्याला स्वतःला माणूस म्हणवून घेता येणार नाही. यातील पहिली गोष्ट म्हणजे 'अहिंसा' हे कमकुवत आणि अगतिक माणसाचे साधन आहे, म्हणजे जो पर्यंत आपल्या जवळ तोफा नाहीत तोवर आपण अहिंसेचा आश्रय घेतो. मात्र दूसरी बाब अशी की अहिंसा हे माणसाच्या उन्नतीचे साधन आहे; त्याच्या शुद्धिकरणाचा मार्ग आहे.

एक गोष्ट नक्कीच स्वीकारावी लागते की जेव्हां गांधीजींच्या नेतृत्वात भारतीय लोक इंग्रजांविरुद्ध संघर्ष करीत होते तेव्हां बहुतेकांना असेच वाटत होते की अहिंसा हे निव्वळ साधन आहे. कारण इंग्रजांविरुद्ध शस्त्रांचा वापर करण्याची क्षमता आणि सिद्धता आपल्या जवळ नाही. मात्र गांधीजींना तसे वाटत नव्हते. अहिंसकतेला राबवुन भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देण्याचा विचार गांधीजींना मान्य नव्हता. देशाचे स्वातंत्र्य हे एक मोठे ध्येय होते. पण त्या बरोबरच माणसाच्या वृत्तीत बदल घडविणे हे त्याही पेक्षा मोठे ध्येय होते. माणसाला या गोष्टीची जाणीव करून द्यायची होती की ध्येयप्राप्ती ही हिंसाचाराऐवजी माणुसकीच्या मार्गानेही साध्य करता येते. गांधीजींचे मुख्य ध्येय देशबांधवांच्या कष्टांचे निराकरण करणे तर होतेच शिवाय त्यांना लोकांना पाशवीपणा-पासूनही परावृत्त करायचे होते. द्वेष, राग आणि साहस या गोष्टी फक्त पशुंकडेच असतात आणि ते शत्रूचा प्रतिकारही हिंसक वृत्तीनेच करतात. पण माणूस हा पशूपेक्षा वेगळा ठरतो त्यामुळे त्याने आपल्या मनस्वीपणावर नियंत्रण ठेऊन स्वतःच्या रोजच्या समस्या सोडविण्यासाठी तोच मार्ग स्वीकारला पाहिजे जो पशुंना शक्य नसून फक्त माणसांना शक्य आहे. मात्र एक प्रश्न पडतोच की गांधीजींनी हा मार्ग का स्वीकारला? शिवाय अहिंसेचा प्रयोग इतर कोणत्याही देशात न होता भारतातच का झाला? 'हा निव्वळ योगायोग आहे' असे म्हणत काही लोक या प्रश्नाला बगल देतील. मात्र तसे नव्हते. असे सांगण्यात येते की सत्याग्रह किंवा विनयपूर्वक आज्ञाभंग ही संकल्पना अमेरिकेतील विचारवंतांना देखील माहीत होती आणि रशियाचे संत साहित्यकार टॉलस्टॉय यांनाही त्याची जाणीव होती. थोरो आणि

टॉलस्टॉय या दोघांचे विचार गांधीजींना माहीत होते. आपल्या देशातही गांधीजींच्या अगोदर अरविंद यांनी विनयपूर्वक आज्ञाभंग आणि 'असहकार' याचा प्रस्ताव मांडला होता. तरी देखील एक प्रश्न उरतोच की याचा वापर भारतातच सर्वात पहिल्यांदा का झाला?

उत्तर स्पष्ट आहे की—आत्मशक्ती ही शारीरिक शक्तीपेक्षा श्रेष्ठ आहे आणि ही गोष्ट जितकी चांगल्याप्रकारे भारतीयांना माहीत होती तितकी इतर देशातील लोकांना नव्हती. थोरो, टॉलस्टॉय, इमर्सन किंवा रोमा रोला यांच्या मनातही जेव्हा ही भावना निर्माण झाली तेव्हा त्या मागे भारतीय तत्त्वज्ञानच होते. विनयपूर्वक आज्ञाभंग या संकल्पने पर्यंत पोचण्याचे तत्त्वज्ञान या देशात होते. या संकल्पनेपर्यंत तीच व्यक्ती पोचू शकते जी एकतर भारतीय विचारसरणीच्या प्रभावात वाढलेली असेल किंवा भारतीय विचारसरणीच्या प्रभावात अनायासपणे आली असेल. थोरो आणि टॉलस्टॉय या दोघांच्या बाबतीत या दोन्ही शक्यता आहेत. राहिले अरविंद ! ते तर भारतीयच होते.

(a) संपूर्ण जग गांधीजींकडे कोणत्या गोष्टीमुळे आकर्षित झाले? 12

(b) स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी गांधीजींनी 'अहिंसा' हेच मुख्य साधन का मानले? 12

(c) लेखकाने माणूस आणि पशू यांच्यात कोणते अंतर सूचित केले आहे? 12

(d) 'अहिंसा' या तत्त्वप्रणालीचा प्रारंभ भारतातच का झाला? 12

(e) विनयपूर्वक आज्ञाभंग या संकल्पनेपर्यंत कोणाला पोचता येते? 12

3. खालील उताऱ्याचा अंदाजे एक-तृतीयांश शब्दांत सारांश लिहा. उताऱ्याला शीर्षक देऊ नये. सारांश मराठीत लिहा : 60

इतिहास आणि काळ यांच्या नियम-कायद्यांचे जितके ज्ञान आज माणसाला आहे, तितके ज्ञान बहुतेक या पूर्वी कोणत्याही काळात नसावे. त्यामुळेच तो खऱ्या अर्थाने 'इतिहास-पुरुष' ठरतो. इतिहासाचे आकलन म्हणजेच आधुनिकता असे मानले जाऊ लागले आहे. मध्ययुगीन संस्कृतीत धर्म हे केंद्रवर्ती होते. आता हळू-हळू हे स्थान इतिहासाला देण्यात येत आहे. माणूस हा निसर्गाला अनुसरून जगत नसून इतिहासाच्या संदर्भात जगत असतो. त्यामुळे प्रत्येक घटना ही पूर्वीच्या घटनेपेक्षा नवी असते. जे आता घडते आहे ते या पूर्वी कधी घडले नाही. माणसाचा हा उत्तरोत्तर विकास प्राचीन ग्रीक लोकांसाठी अपरिचित आणि परका होता. शिवाय भारतीय विचारवंतांनाही तो तितकाच अपरिचित होता. या मंडळींच्या मते काळ म्हणजे प्रगती नसून आवर्त आहे. पूर्वीच्या काळात पूर्वापार परंपरा माणसाच्या मनात घर करून होत्या आणि त्याच त्याच्या जगण्याला आकार देत होत्या. आता इतिहास माणसाचे भविष्य ठरवतो आणि परंपरांचा शोध घेण्यासाठी त्याला मागे वळून पाहावे लागते.

इतिहासाचे वर्चस्व आज जितके जाणवते ते या पूर्वी कधीही जाणवले नव्हते. आज माणूस काळ आणि इतिहास या दोन्हीमुळे कंटाळला आहे. एकोणिसाव्या शतकातील सार्वभौम सत्तेतून निर्माण झालेली इतिहासाची जाणीव माणसाच्या

प्रगतीचा आणि मुक्तीचा संदेश घेऊन आली होती. त्या जाणिवेचे आज क्रूर विडंबन झालेले दिसते. भविष्याला आकार देणारे नियम-कायदे, सूत्र आजही आहेतच मात्र त्यांच्यावर विसाव्या शतकातील अत्याचारांचा आणि दडपशाहीचा इतका खोल प्रभाव आहे की भविष्याच्या बंद खोलीत त्यांना अमलात आणता येत नाही. किती विचित्र परिस्थिती आहे-आजच्या वैज्ञानिक, तर्कपूर्ण विवेक बुद्धीने माणसाला स्वतःच्या भविष्याबाबत असुरक्षित, अशाश्वत आणि घाबरून टाकले आहे.

खरे तर आम्हाला भविष्य कळत नाही, असे नाही. आजच्या आधुनिक माणसाने इतिहासाच्या जाणिवेतून भविष्याच्या बाबतीत ज्या शक्यता निर्माण केल्या आहेत त्या-आधारे संपूर्ण भविष्यासाठी एखादी प्रयोगशाळा निर्माण करता येईल. परंतु या भविष्याचा वर्तमानाच्या दहशतीशी काहीही संबंध नाही. उलट असेही म्हणता येते की वर्तमानाच्या दहशतीपासून सुटका करून घेण्यासाठीच 'ऐतिहासिक भविष्याचे' निर्माण करण्यात आले आहे. मग ते वर्गविहीन समाजाचे स्वप्न असो किंवा संगणकाच्या मदतीने हालचाल करणारे रोबोट यंत्रयुग असो. आज आपण वास्तव जगात न जगता काल्पनिक भविष्यात जगत आहोत. आणि विशेष म्हणजे यात माणसाच्या अस्तित्वाला हद्दपार करण्यात आले आहे. कारण स्वतःच्या मृत्यूच्या भीतीने माणसाने भविष्यात शरणागती पत्करली आहे.

या युगाची ही अगतिकताच म्हणावी लागेल की एकीकडे माणूस इतिहासाच्या आकलनामुळे धास्तावलेला आहे आणि दुसरीकडे मरगळलेला भूतकाळ आणि काल्पनिक भविष्य यात इतिहासाचा जिवंत प्रवाह कोरडा झाला आहे. ज्या प्रमाणे नदीत बुडणाऱ्या माणसाला पाण्याशी नाते जोडता येत नाही त्या प्रमाणे इतिहासाच्या धुंदीत असलेल्या माणसाला काळाचे महत्त्व समजत नाही. तो इतिहासाच्या प्रभावाने भारावून जातो पण याच इतिहासाला आपल्या जन्म-मृत्यूचा साक्षीदार त्याला करता येत नाही. आणि जर असे होत असेल तर माणसाचा साक्षीदार नसलेल्या इतिहासाला-देखील काय अर्थ आहे? त्यामुळेच आज इतिहासाचे आकलन हे माणसाची वेडगळ समजूत आहे असे वाटते. आज माणूस इतिहासाकडे भविष्याची सुसंगती लावण्या ऐवजी वर्तमानापासून सुटका करून घेण्यासाठी वळतो.

खरोखर आपल्याला वर्तमानापासून सुटका करून घेता येईल का? कारण वर्तमानच एक असा मध्यबिंदू आहे ज्या आधारे माणूस इतिहासात स्वतःचे स्थान समजून घेऊ शकतो. एकीकडे माणूस नश्वर आहे, तर दुसरीकडे इतिहासात जिवंत आहे. त्याची नियती त्याच्या खासगी भूतकाळाशी संबंधित तर आहेच शिवाय ती माणसांच्या संपूर्ण भविष्यकाळाचेही प्रबोधन करते.

(एकूण शब्द 467)

4. पुढील उताऱ्याचे इंग्रजीत भाषांतर करा : 20

आजचे युग माहिती आणि तंत्रज्ञानाचे युग आहे. विज्ञानाच्या क्षेत्रात होत असलेल्या नवनवीन संशोधनांमुळे माणसाला ज्या अनेक चकित करणाऱ्या गोष्टी प्राप्त झाल्या आहेत, त्यात माहितीचे तंत्र हे मुख्य आहे. जगाच्या कुठल्याही कोपऱ्यात बसून आपण या साधनांच्या माध्यमातून हवी ती माहिती मिळवू शकतो. माहितीच्या सुलभतेमुळे देशांमधील अंतर नाहीसे केले आहे. आतातर असे वाटते की सगळे जग एकवटून आपल्या हातात आले आहे. त्यात पुन्हा 'जागतिकीकरण' आणि 'वसुधैव कुटुंबकम्'या संकल्पना वैज्ञानिक उन्नतीच्या काळात वेगाने साकार होत आहेत, असे जाणवते.

आज तो काळ आठवतो जेव्हा पत्र पाठविण्याची योग्य सोय नव्हती. माहितीचे आदान-प्रदान संदेशवाहकांच्या माध्यमातून केले जात असे. यात फार वेळ जात असे. त्या काळात जगणे किती अवघड असेल याचा साधा अंदाज लावणेही सोपे नाही. काळ बदलला आणि माहितीच्या क्षेत्रात रोज नवीन शोध लागणे सुरु झाले. तार, टेलिफोन, टेलिग्राम, इत्यादींची सोय झाली. पत्रांच्या माध्यमातून निरोप पाठवता येऊ लागले. जीवन गतिमान झाले. रेडियो आणि टेलिव्हिजन यांची वाटचाल सुरू झाली. इंटरनेटचा शोध लागल्यानंतर प्रत्येक संगणक आपापसात जोडले गेले आणि त्यामुळे संवाद साधणे हे जास्त सोपे झाले. माहितीच्या क्षेत्रात नवनवीन बदल होत आहेत. त्यामुळे सतत अद्ययावत माहिती मिळत राहते. माणसाला त्याच्या उत्पादनाची जाहिरात जगभरात कुठेही सहज करता येते. त्याला पारंपारिक आयुधांचा वापर केल्याशिवाय देखील कुणाशीही स्पर्धा करता येते. आज जवळ-जवळ प्रत्येक घरात, कार्यालयात संगणक आणि इंटरनेटची सोय उपलब्ध आहे विमान, बस, रेल्वे आणि सिनेमाची तिकिटे सहज काढता येतात, आरक्षणाची अद्ययावत माहिती मिळवता येते. वाहतुकीची स्थिती जाणून घेता येते. मोबाईल-वर तर आज घरबसल्या हवे ते मागवता येते. खरोखरच संवाद आणि माहितीचे हे एक सर्वात स्वस्त साधन आहे.

5. खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा : 20

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognized this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognize that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognized, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

6. *(a)* खालील वाक्प्रचारांचा/म्हणींचा अर्थ सांगून वाक्यात वापर करा : 2×5=10

(i) अर्ध्या हळकुंडाने पिवळे होणे

(ii) कान टोचणे

(iii) हरभऱ्याच्या झाडावर चढणे

(iv) तुझे माझे जमेना नि तुझ्यावाचून करमेना

(v) पळसाला पाने तीनच

(b) खाली दिलेल्या कल्पनांचा *10* वाक्यात विस्तार करा : 5×2=10

(i) ऐकावे जनाचे करावे मनाचे

(ii) थांबला तो संपला

(c) खाली दिलेल्या विषयावर *20* वाक्यांचा संवाद लिहा : 10

वस्तू आणि सेवा करप्रणाली

(d) खाली दिलेल्या शब्दांचे समानार्थी शब्द लिहा : 1×5=5

(i) राजा

(ii) हुशार

(iii) अरण्य

(iv) जमीन

(v) वीज

(e) खाली दिलेल्या शब्दांचे विरुद्धार्थी शब्द लिहा : 1×5=5

(i) अमृत

(ii) आस्तिक

(iii) किमान

(iv) पुरोगामी

(v) सुसंगत

* * *

नेपाली

(अनिवार्य)

अनुज्ञापित समय : तीन घण्टा	अधिकतम अङ्क : 300

प्रश्न-पत्र सम्बन्धित विशेष अनुदेशावली

कृपया प्रश्नका उत्तर लेख्नुअघि तल दिइएका प्रत्येक अनुदेशलाई ध्यानपूर्वक पढ्नुहोस्

सबै प्रश्नका उत्तर लेख्नु अनिवार्य छ।

प्रत्येक प्रश्न/अंशका अङ्क तिनका विपरीतमा सूचित गरिएको छ।

प्रश्नमा निर्देश नगरिएको भए तापनि उत्तर नेपाली (देवनागरी लिपि)-मा लेख्नु अनिवार्य छ।

प्रश्नमा जहाँ विशेष रूपले उल्लेख गरिए-अनुसार शब्द-सीमालाई पालन गर्नु आवश्यक छ। यदि उल्लेख गरिएको भन्दा लामो अथवा छोटोमा उत्तर लेखिए अङ्क घटाइने छ।

प्रश्न-सह-उत्तरपुस्तिकामा खाली छोडिएका पन्ना अथवा कुनै भाग स्पष्टसित काटिएको हुनुपर्छ।

NEPALI

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in NEPALI (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

1. निम्नलिखित कुनै एउटा विषयमा छसय (600) शब्दभित्रमा निबन्ध लेख्नुहोस् : 100

(a) लोकतन्त्रमा न्यायपालिकाको भूमिका

(b) पर्यावरण अनि आत्मनिर्भरता

(c) भूमण्डलीकरणमा भाषाको भूमिका

(d) भारतीय अर्थव्यवस्था अनि तिनका चुनौतीहरू

2. निम्नलिखित गद्यांशलाई ध्यानपूर्वक पढ्नुहोस् अनि त्यसको आधारमा दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर स्पष्ट, सही अनि संक्षिप्त भाषामा दिनुहोस् : 12×5=60

संसारको ध्यान गान्धीजीतिँर यसैले आकर्षित भयो कि उहाँले पशु-बलको समक्ष आत्मबलको शस्त्र निकाल्नुभयो, तोपहरू र मसीनगनहरूको सामना गर्नलाई अहिंसाको आश्रय लिनुभयो। तर सोँच्ने कुरा के छ भने अहिंसाको आश्रय उहाँले किन लिनुभयो? यसैले कि अंग्रेजहरूका विरुद्ध हिंसाको आश्रय लिएर उनले भारतलाई स्वाधीन गर्न सक्तैनन् थिए? अथवा यसैले कि मानव समाजलाई उनी शिक्षा दिन चाहन्थे कि मनुष्य जबसम्म पाशविक साधनहरूको प्रयोग गर्न बाध्य हुन्छन् तबसम्म उ पूर्ण मनुष्य भन्न सकिने अधिकारी हुन सक्तैन? पहिलो कुरा, अहिंसालाई कमजोर र निरुपाय व्यक्तिको साधन भनिन्छ, जसको अर्थ यस्तो हुन्छ कि तोपहरू जब हामीसँग छैन, तब सत्याग्रह नै सही। तर दोस्रो कुरा, अहिंसालाई मनुष्यको विकासको साधन बनाइन्छ; त्यसको रूपलाई निर्मल बनाउने उपाय सिद्ध गरिन्छ।

यो साँचो हो कि गान्धीजीको नेतृत्वमा जब भारतवासी ब्रिटेनसँग संघर्ष गरिरहेका थिए, तब उनीहरूमध्ये अधिकांशको यही धारणा थियो कि अहिंसा साधन मात्र हो, जसको सहारा हामीले यसैले लियौं कि हिंसक साधनहरूद्वारा अंग्रेजहरूको सामना गर्नलाई हामीसित सुविधा र सुयोग नै छैन। तर स्वयं गान्धीजी यस्तो विचारलाई मान्दैनन् थिए। अहिंसालाई हराएर उनी भारतलाई स्वाधीन गराउने पक्षपाती थिएनन्। भारतीय स्वाधीनता धेरै ठूलो लक्ष्य थियो, त्यसभन्दा पनि ठूलो ध्येय मानव-स्वभावमा परिवर्तन ल्याउनु थियो, मनुष्यलाई यस्तो विश्वास दिनु थियो कि जुन लक्ष्यहरूका प्राप्तिका लागि उनीहरू पाशविक साधनहरूको सहारा लिने गर्छन्, ती लक्ष्यहरू मानव-मूल्यहरूबाट नै प्राप्त गर्न सकिन्छ। गान्धीजीको मुख्य उद्देश्य न केवल देशवासीहरूको कष्टहरूका निवारण, खासगरी मनुष्यको पाशवीकरणलाई अवरोध पनि थियो। घृणा, क्रोध अनि आवेग, यी सब पशुहरूमा नै हुने गर्छ अनि तिनीहरू पनि आफ्नो प्रतिपक्षीहरूको सामना तिनै शस्त्रहरूद्वारा नै गर्छन्। तर मनुष्य पशुदेखि भिन्न हुन्छ। अतएव उचित छ कि उनीहरू आफ्ना आवेगहरूलाई नियन्त्रण गरून् अनि आफ्ना दैनिक जीवनका समस्याहरूका समाधानमा ती उपायहरूबाट काम लिउन्, जो पशुहरूका लागि दुर्लभ, तर मनुष्यका लागि सुलभ छ। प्रश्न उठ्तछ कि गान्धीजीले यस्तो निश्चय किन गर्नुभयो? अनि अहिंसाको यस्तो प्रयोग कुनै अन्य देशमा आरम्भ न भएर भारतमा नै किन आरम्भ भयो? धेरै मानिसहरू यो प्रश्नलाई यसो भनेर पर सार्छन् कि यो आकस्मिक कुरा थियो। तर आकस्मिक कुरा यही थियो होइन। भनिन्छ, सत्याग्रह अथवा सविनय अवज्ञाको कल्पना अमेरिकाका चिन्तक थुरोले पनि गरेका थिए अनि यसको केही धेरै झलक रूसको सन्त साहित्यकार टल्सटयमा पनि पाउन सकिएको थियो। गान्धीजी थुरो अनि टल्सटय, दुवैको विचारधारासित परिचित थिए। आफ्नो देशमा पनि गान्धीजीभन्दा अघि, अरविन्दले सविनय अवज्ञा र असहयोगको सुझाव देशको सामु राखिसकेका थिए।

यसको प्रयोग सबभन्दा पहिले भारतले नै किन गर्‍यो?

उत्तर स्पष्ट छ कि आत्म-बल शारीरिक बलभन्दा श्रेष्ठ हुन्छ, यो सत्यलाई जति भारतवासीले जान्दथिए, त्यति अन्य देशका मानिसहरूले जान्दैन थिए। थुरो, टल्सटय अथवा एमर्सन अनि रोमा रोलाँमा यस प्रकारको जब पनि कुनै भावना जाग्यो, तब

त्यसको पछाडि भारतीय दर्शनको उत्प्रेरणाले काम गरिरहेको थियो। सविनय अवज्ञाको कल्पनासम्म गर्ने दर्शन यस देशमा विद्यमान थियो अनि यस्तो कल्पनासम्म उनै व्यक्तिले गर्न सक्थ्यो जो कि त भारतीय विचारधाराबाट प्रभावित थियो अथवा अनायास त्यस प्रकारको चिन्तनपद्धतिमा आएको हुन्थ्यो जो भारतको पद्धति रहेको थियो। थुरो र टल्सटयको सम्बन्धमा दुवै नै विकल्प सम्भव रहेको हुनसक्छ। रह्यो अरविन्द, जो भारतीय नै थिए।

(a) संसारको ध्यान गान्धीजीतर्फ किन आकृष्ट भयो?

(b) स्वाधीनता प्राप्तिका लागि गान्धीजीद्वारा अहिंसालाई नै किन मुख्य साधन मानियो?

(c) लेखकले मनुष्य र पशु-मा के भिन्नता देखाएका छन्?

(d) अहिंसाको प्रयोग भारतमा नै किन आरम्भ भयो?

(e) सविनय अवज्ञाको कल्पना कसले गर्न सकेको थियो?

3. निम्नलिखित अनुच्छेदको सारांश प्रायः एक-तिहाई शब्दहरूमा लेख्नुहोस्। यसको शीर्षक लेख्ने आवश्यकता छैन। सारांश आफ्ना शब्दहरूमा लेख्नुहोस् : 60

आजको आधुनिक मनुष्यलाई इतिहास र समयका नियमहरू-कानूनहरूको जति ज्ञान छ, त्यति सायद पहिले कुनै युगमा प्राप्त थिएन। साँचो अर्थमा तिनीहरू ऐतिहासिक 'मनुष्य' हुन्। एक प्रकारले इतिहास-बोध नै आधुनिकताको पर्याय मानिएको छ। मध्यकालीन संस्कृतिमा धर्मको जुन केन्द्रीय स्थान थियो, त्यसले बिस्तार-बिस्तार पछि हट्दै आफ्नो ठाउँ इतिहासलाई समर्पित गरिदिएको छ। मनुष्य प्रकृतिको परिवेशमा होइन, इतिहासको सन्दर्भमा बाँच्दछ—यस सन्दर्भमा हर घटना पहिलेको घटनाभन्दा नयाँ हुन्छ, जो अहिले भइरहेको छ त्यो पहिले कहिल्यै भएन। मनुष्यको क्रमिक विकासको यो बोध प्राचीन यूनानीहरूका लागि अनौठो र अलग थियो। भारतीय मनिषीहरूका लागि पनि यो त्यति नै अनौठो थियो। उनीहरू समयलाई विकालका रूपमा नभएर, 'वक्र'-का रूपमा देख्ने गर्दथे। पहिले 'परम्परा' मनुष्यको मित्र थियो, जसले उसको जीवन-शैलीलाई अनुशासित गर्दथ्यो, अहिले इतिहासले मनुष्यको भविष्यलाई निर्धारित गर्दछ अनि परम्परा खोज्नका लागि त्यसको पछिल्तिर हेर्नु पर्दछ।

तर यो कुरा साँचो छ कि इतिहासको जुन प्रभुत्व आज हाम्रो जीवनमा छ त्यो पहिले कहिल्यै थिएन, त्यसरी नै यो कुरा पनि त्यत्तिनै साँचो छ कि मनुष्य आज समय र इतिहासदेखि निराश छ। उन्नाइसौं शताब्दीमा सार्वभौमिक सत्ताद्वारा सम्पन्न जुन इतिहास-बोध मनुष्यको प्रगति र मुक्तिको सन्देश ल्याइएको थियो, हाम्रो समयसम्म आउँदा-आउँदा आफ्नै क्रूर पेरोडीमा परिवर्तित भएको देखिन्छ। भविष्यलाई निर्धारित गर्ने नियम, कानून, फर्मूलाहरू अहिले पनि छ तर त्यसमाथि बिसौं शताब्दीको अत्याचार र मोहभङ्गको यति गहिरो प्रभाव छ कि त्यो भविष्यको बन्द कोठाहरूमा कतै फिट हुन सक्तैन। कस्तो हो यो वैज्ञानिक, तर्कशील, गौरवपूर्ण अर्थबोध, जसले आज मनुष्यलाई स्वयं आफ्नै भविष्यप्रति यति अरक्षित, आतङ्कित र अनाश्वस्त बनाएर छोडिदिएको छ?

यो होइन कि हामी मानव भविष्यको बारेमा जान्दैनौं। आजको आधुनिक मनुष्यले इतिहास-बोधबाट उत्प्रेरित भएर भविष्यको बारेमा जो परिकल्पना र सम्भावना खोजेको छ, त्यसको आधारमा सम्पूर्ण भविष्यको पूरै एउटा रसायनशाला बनाउन सकिन्छ।

तर यो भविष्यको वर्तमानको विभीषिकासित कुनै सम्बन्ध छैन, जे नै भने पनि वर्तमानको विभीषिकाबाट बाँच्नका लागि पनि यो 'ऐतिहासिक भविष्य'-को निर्माण गरिएको छ—त्यो चाहे वर्गहीन समाजको सपना हो या कम्प्यूटर-निर्धारित

'रोबोट'-को यन्त्रलोक, यसले केही फरक पर्दैन। हामी वास्तविक समयमा होइन, एक काल्पनिक समयमा बाँच्दछौं—अनि विचित्र कुरा यो छ कि यो भविष्यमा मनुष्यको मृत्युलाई देशनिकाला गरिएको हुन्छ किनकि स्वयं आफ्नो मृत्युदेखि भयभीत भएर हामीले भविष्यलोकमा शरण लिएकाछौं।

यो आधुनिक युगको विचित्र विडम्बना मानिन्छ कि एकातिर आजको मनुष्य 'इतिहास-बोध'-बाट आक्रान्त छ, अर्कोतिर मृत अतीत र काल्पनिक भविष्यको बीच स्वयं इतिहासको जीवन्त धारा सुकिसकेको छ। जुन प्रकारले नदीमा डुब्दै गरेको मनुष्यले पानीसित सम्बन्ध जोड्न सक्तैन, त्यस्तै प्रकारले इतिहासमा डुबेको मनुष्यले समयको मर्म बुझ्न सक्तैन। उ इतिहासदेखि प्रभावित हुनसक्छ, तर त्यसलाई आफ्नो जीवन र मृत्युको साक्षी बनाउन सक्तैन, त्यो इतिहास जो यस धरतीमा मनुष्यको साक्षी बन्न सकेन, त्यसको के अर्थ रहला र? यही कारण हो कि आज इतिहास-बोध आधुनिक मनुष्यको अन्धविश्वास बनेर रहेको छ जससँग भविष्यको अर्थ खोज्नु छैन, तर वर्तमानदेखि छुटकारा पाउनु छ।

तर के हामी वर्तमानदेखि छुटकारा पाउन सक्छौं? के वर्तमान नै यस्तो केन्द्रबिन्दु होइन जहाँ मनुष्य आफ्नो नश्वरताबाहेक इतिहासमा आफ्नो सम्पूर्ण स्थितिलाई थाहा गर्न सचेष्ट छ। एकातिर, मनुष्य नश्वर छ; अर्कोतिर, उ इतिहासमा जीवित छ। उसको नियति उसको व्यक्तिगत अतीतसित सम्बन्ध राख्दछ, उसको सम्पूर्ण भविष्यलाई यसले आलोकित पार्दछ, जससित अन्य मानिसहरूको नियति पनि जडित छ।

4. निम्नलिखित गद्यांशलाई अंग्रेजीमा अनुवाद गर्नुहोस् : 20

वर्तमान युग सूचना प्रौद्योगिकीको युग हो। विज्ञानको क्षेत्रमा भइरहेको नवीन आविष्कारहरूले मानवजातिलाई जुन विप्लवकारी उपलब्धिहरूबाट सम्पन्न बनाएको छ, तीमध्ये सूचना प्रविधि प्रमुख छ। विश्वको कुनै पनि कुनामा बसेर आज हामी वैज्ञानिक उपकरणहरूको सहायताद्वारा कतैबाट पनि कुनै पनि सूचना प्राप्त गर्न सक्छौं। सूचना प्रविधिको यस्तो सुविधाले देशहरूका दूरीहरू समाप्त गरिदिएको छ। अहिले यस्तो लाग्छ कि सम्पूर्ण संसार समेटिएर हाम्रो मुट्ठीमा आएको छ। त्यसै पनि 'वैश्वीकरण' र 'वसुधैव कुटुम्बकम्'-को अवधारणा वैज्ञानिक प्रगतिको यो युगमा अति चाँडै नै फलीभूत भइरहेको प्रतीत हुँदैछ।

आज हामी त्यो युगको सम्झना गरौं जब डाक पठाउने उपयुक्त व्यवस्था थिएन। सूचनाहरूका आदान-प्रदान सन्देशवाहकहरूद्वारा हुने गर्थ्यो। यस्तो काममा लामो समय लाग्दथ्यो। त्यसबेलासम्म जीवन कति कठिन थियो होला त्यसको सहज अनुमान लगाउन आज सजिलो छैन। समय बदलिरहेको छ अनि नयाँ अनुभवहरूले नियमित रूपमा स्थान लिइरहेको छ। डाक-तार, टेलिफोन अनि टेलिग्राफ पद्धतिमा विकास हुन थाल्यो। चिट्ठी-पत्रद्वारा समाचारहरू पठाउन थालियो। जीवनले गति लिन थाल्यो। रेडियो र टेलिभिजनले यस दिशामा अझ गति पक्रन थाल्यो। कम्प्यूटरको आगमनसँगै सूचना एवं प्रविधिको क्षेत्रमा नयाँ क्रान्तिको सूत्रपात भयो। इन्टरनेटको विकाससँगै सारा कम्प्यूटर आपसमा जोडिन थाल्यो। सूचना क्षेत्रमा नयाँ-नयाँ परिवर्तन आउन थालेपछि तात्कालिक सूचनाहरू सहजै प्राप्त हुनथाल्यो। आज सम्पूर्ण विश्वमा मनुष्यले आफ्नो कुनै पनि उत्पादनको विज्ञापन जहाँबाट पनि गर्न सक्तछ। उ पारम्परिक कुनै हतियारबिना नै युद्ध गर्न सक्तछ। प्रायः सबै घरहरू तथा कार्यालयहरूमा आज कम्प्यूटर र इन्टरनेटको सुविधा उपलब्ध छ जसको सहायताले हवाईजहाज, रेल, बसगाडी तथा सिनेमाका टिकटहरू सजिलै बुक गर्न सकिन्छ। आरक्षणको स्थितिबारे जानकारी पाउन सकिन्छ। सडक यातायातको अवस्था पत्तो गर्न सकिन्छ। आज मोबाइलमा इन्टरनेटको माध्यम सबै कुरा घरै बसेर थाहा गर्न सकिन्छ। साँच्चै नै सम्वाद र सूचना-सम्प्रेषणको यो सबभन्दा सस्तो साधन हो।

5. निम्नलिखित गद्यांशलाई नेपालीमा अनुवाद गर्नुहोस् : 20

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognized this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognize that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognized, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

6. *(a)* *(i)* तलका कुनै **पाँच** शब्दहरूको सन्धि-विच्छेद गर्नुहोस् : 5

मतैक्य ; सदात्मा ; अन्वय ; आशीर्वाद ; दिग्भ्रम ; वाचस्पति ; परिच्छेद।

(ii) तलका कुनै **पाँच** अनेकार्थी शब्दहरूको प्रत्येकको दुई-दुईवटा भिन्न अर्थ दिनुहोस् : 5

साँचो ; पर्दा ; काँट ; गम ; बन्धकी ; हाल ; बर।

(b) *(i)* तलका कुनै **पाँच** समस्तपदलाई विग्रह गर्नुहोस् : 5

वाचाबन्धन ; प्रकृतिप्रदत्त ; रतन्धो ; त्रिफला ; कर्तव्यनिष्ठ ; घनीभूत ; यथाक्रम।

(ii) तलका कुनै **पाँच** प्रत्ययहरू लगाएर पाँचवटा शब्द बनाउनुहोस् : 5

अनीय ; इका ; एली ; ईय ; मय ; वान् ; इयार।

(c) *(i)* तलका कुनै **पाँच** वाग्धारालाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : 5

इतिश्री हुनु ; काँचुली फेर्नु ; थानमा पर्नु ; तातो लाग्नु ; पेट कालो हुनु ; मुलुक मार्नु ; रगत चुस्नु।

(ii) तलका कुनै **पाँच** उखानहरूलाई पूरा गर्नुहोस् : 5

(1) अगाडि खीलो ....

(2) एक कानले सुन्नु ....

(3) कुलो भागी समुद्र ....

(4) खान्न खान्न लोकाचार ....

(5) तीनहाते मानिसको ....

(6) बालुवा निचोरी ....

(7) रुपियाँ गन्नु सय फेरा ....

(8) सिपाहीकी स्वास्नी ....

(d) *(i)* तलका कुनै **पाँच** शब्दको विपरीतार्थक शब्द लेख्नुहोस् : 5

दाता ; सापेक्ष ; निषेध ; स्थावर ; प्रलय ; क्रन्दन ; क्षय।

(ii) तलका कुनै **पाँच** वाक्यलाई एउटा-एउटै शब्दमा लेख्नुहोस् : 5

(1) कुराकानीमा दोहोरिने शब्द।

(2) कल्पनाद्वारा बनाइएको।

(3) धेरै दिनसम्म बाँच्ने।

(4) बिहेको निम्ति केटो वा केटी माग्न जाने मानिस।

(5) लमाइ, चौडाइ र मोटाइको फल।

(6) महल आदिका वरिपरिको आँगन वा चौर।

(7) आँखाको पलक बन्द हुने र खुलिने समयको परिणाम।

(8) बाहिरबाट आएका मानिसहरूले बसाएको बस्ती।

★ ★ ★

ଓଡ଼ିଆ

(ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ)

ସମୟ : ତିନିଘଣ୍ଟା	ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଖ୍ୟା : 300

ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ସଂପର୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ

ଉତ୍ତର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଯତ୍ନର ସହିତ ପାଠ କର

ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହେବ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରଶ୍ନ/ପ୍ରଶ୍ନାଂଶ ନିକଟରେ ଏହାର ନମ୍ବର ଦିଆଯାଇଛି।

ଉତ୍ତର **ଓଡ଼ିଆରେ** (ଓଡ଼ିଆ ଲିପି) ବା ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ।

ପ୍ରଶ୍ନରେ ଯେଉଁଠି ଶବ୍ଦ ସଂଖ୍ୟାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ରହିଛି ତାହା ପାଳନୀୟ। ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଶବ୍ଦସଂଖ୍ୟାଠାରୁ ଉତ୍ତର ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ବା କମ୍ ହୁଏ ତେବେ ନମ୍ବର କମାଯାଇପାରେ।

ପ୍ରଶ୍ନ-ଉତ୍ତର ପୁସ୍ତିକାର କୌଣସି ପୃଷ୍ଠା ବା ପୃଷ୍ଠାର କିଛି ଅଂଶ ଖାଲି ରହୁଥିଲେ ତାକୁ ଗାର ପକେଇ କାଟିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ।

ODIA

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in ODIA (Odia script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

1. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଯେକୌଣସି **ଗୋଟିଏ** ବିଷୟରେ *600* ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖ : 100

(a) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ଭୂମିକା

(b) ପରିବେଶ ଓ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତା

(c) ବିଶ୍ୱଗ୍ରାମରେ ଭାଷାର ଭୂମିକା

(d) ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଏହାର ଆହ୍ୱାନ

2. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପରିଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠକରି ଏହାର ଶେଷରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କର : 12×5=60

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀବାସୀ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହେବାର କାରଣ ସେ ପଶୁବଳ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆତ୍ମବଳର ପ୍ରସାର କରୁଥିଲେ, ତୋପ ଓ ମେସିନଗନ୍‌ର ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ସେ ଅହିଂସାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଉଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ଗୁରୁତ୍ୱର ସହିତ ଚିନ୍ତା କରିବାର କଥା ଯେ, କାହିଁକି ସେ ଅହିଂସାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଉଥିଲେ ? କାରଣ ହିଂସା ବଳରେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକଙ୍କ କବଳରୁ ଭାରତକୁ ପରାଧୀନତାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା ଏବଂ ମାନବ ଭିତରେ ପଶୁବଳ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ମାନବର ଅଧିକାର ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ—ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ସେ ସମାଜକୁ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ। ପ୍ରଥମ କଥା, ଦୁର୍ବଳ ଓ ନିଃସହାୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଅହିଂସା, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ତୋପର ଅଭାବ ହେତୁ ଆମକୁ ଅହିଂସା ପଥ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। କିନ୍ତୁ ମାନବର ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସା ହେଉଛି ମୂଳ ଉତ୍ସ। ଏହା ମାନବକୁ ଶୁଦ୍ଧ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ।

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ଭାରତୀୟମାନେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଅହିଂସାକୁ ଏକମାତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ବିରୋଧରେ ଲଢ଼େଇ କରୁଥିଲେ। ଏପରି କରିବାର କାରଣ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକଙ୍କୁ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ଆମ ନିକଟରେ ହିଂସା ମାର୍ଗରେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁବିଧା ନଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଏହି ବିଚାରଧାରାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନଥିଲେ। ବରଂ ଅହିଂସା ବଦଳରେ ହିଂସା ମାର୍ଗରେ ଭାରତକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବାର ସେ ପକ୍ଷପାତୀ ନଥିଲେ। ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ହିଁ ବଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା। ଗାନ୍ଧିଜୀ ଭାବୁଥିଲେ, ମାନବ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ, ସେ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସୀ ତାହା କ୍ରୁର ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ବରଂ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ। କେବଳ ଦେଶବାସୀଙ୍କର କଷ୍ଟ ଉପଶମ କରିବା ନୁହେଁ, ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାଶବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ବିରୋଧ କରିବା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା। ଘୃଣା, କ୍ରୋଧ ଓ ବିଚାରହୀନତା—ଏସବୁ ପଶୁମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ। ଏସବୁ ଭାବକୁ ସେମାନେ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ମାନବ ପଶୁଠାରୁ ଭିନ୍ନ। ତେଣୁ ସେ ତାହାର ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ସହିତ ତା' ନିକଟରେ ଉପଲବ୍ଧ ସମ୍ବଳ ବିନିଯୋଗରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍; ଯାହା ପଶୁଙ୍କ ନିକଟରେ ନଥାଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ, ଗାନ୍ଧିଜୀ କାହିଁକି ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ଓ କୌଣସି ଦେଶରେ ଅହିଂସା ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ପୂର୍ବରୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହାର ଆରମ୍ଭ କଲେ ? ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଏହି ଭାବନା ଆସିଲା ଯେ, ଏହା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ହଠାତ୍। ଏକଥା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଯେ, ଅହିଂସା ଓ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଧାରଣା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଆମେରିକୀୟ ଚିନ୍ତକ ଥୋରୁ ଏବଂ ଋଷୀୟ ସନ୍ଥ ଓ ସାହିତ୍ୟିକ ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା। ଗାନ୍ଧିଜୀ ଉଭୟ ଥୋରୁ ଓ ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କର ଏହି ଭାବନା ସହିତ ପୂର୍ବରୁ ପରିଚିତ ଥିଲେ। ଭାରତବର୍ଷରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅରବିନ୍ଦ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଓ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭାବନାର ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଥିଲେ। ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି—କାହିଁକି ଏହାକୁ ପ୍ରଥମେ ଭାରତବର୍ଷରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା ?

ଏହାର ଉତ୍ତର ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଆତ୍ମବଳ ଶାରୀରିକ ବଳ ଅପେକ୍ଷା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ଏବଂ ଏହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଭାରତୀୟମାନେ ଭଲଭାବରେ ବୁଝନ୍ତି। ଥୋରୁ, ଟଲଷ୍ଟୟ, ଇମରସନ୍ କିମ୍ବା ରୋମାଁରୋଲାଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଭାବନା ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନରେ ରହିଥିବା ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମନକୁ ଆସିଥାଏ। ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଭାବନା ସଂପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରିପାରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତି ରହିଛି ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ। ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ ଓ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ—ଉଭୟ ଥୋରୁ ଓ ଟଲଷ୍ଟୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିଥିଲେ। ଆମେ ଭାରତୀୟ ଦାର୍ଶନିକ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ :

(a) ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଆକର୍ଷିତ ହେଲା ?

(b) ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଅହିଂସାକୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ କାହିଁକି ମୁଖ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ ?

(ଘ) ଲେଖକଙ୍କ ମତରେ ମାନବ ଓ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ କି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ?

(ଙ) ଭାରତବର୍ଷରେ କାହିଁକି ଅହିଂସା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?

(ଚ) ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଧାରଣାରେ କିଏ ପହଞ୍ଚି ପାରନ୍ତି ?

3. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗଦ୍ୟାଂଶଟିର ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ। ଏହି ଗଦ୍ୟାଂଶର ଏକ ନାମ ଦେବା ଅନାବଶ୍ୟକ। ସାରାଂଶଟିକୁ ନିଜ ଭାଷାରେ ଲେଖ : ୬୦

ଇତିହାସ ଓ ସମୟ ସଂପର୍କରେ ନୀତି ନିୟମ ଜ୍ଞାନ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାଳ ଅପେକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଆଧୁନିକ ମାନବ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ। ବାସ୍ତବ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଜଣେ ଐତିହାସିକ 'ବ୍ୟକ୍ତି'। ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମ ଇତିହାସ ଜ୍ଞାନ ଆଧୁନିକତାର ପର୍ଯ୍ୟାୟବାଚୀ। ମଧ୍ୟକାଳରେ ଯେଉଁ ଧର୍ମ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁରେ ଥିଲା, ତାହା ଧୀରେ ଧୀରେ ଇତିହାସ ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛି। ମାନବ ପ୍ରକୃତିର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରେ ନାହିଁ। ବରଂ ସେ ଇତିହାସର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ରହେ। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ପୂର୍ବ ଘଟଣା ଅପେକ୍ଷା ନୂତନ ମନେହୁଏ। ଆଜି ଯେଉଁ ଘଟଣାମାନ ଘଟୁଛି, ତାହା ପୂର୍ବରୁ କେବେ ଘଟି ନଥିଲା। ଅତୀତର ଗ୍ରୀକ୍‌ବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାନବ ଜ୍ଞାନର ଏହି କ୍ରମବିକାଶ ଅଜଣା ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଥିଲା। ଭାରତୀୟ ଚିନ୍ତକମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ କଥା ଥିଲା। ସେମାନେ ସମୟକୁ ସିଧାସଳଖ ନଭାବି ଗୋଲାକାର ଭାବୁଥିଲେ। ଅତୀତରେ ମାନବ ପରମ୍ପରା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା। ଏହା ତା'ର ଜୀବନଶୈଳୀକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରିଥିଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ ଇତିହାସ ମଣିଷର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଛି, ତାହାର ପରମ୍ପରାକୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ କରି ତାକୁ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଗାମୀ କରୁଛି।

ମାତ୍ର ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ଆଜି ଆମେ ଇତିହାସର ଆଧିପତ୍ୟ ଓ ପ୍ରଭାବକୁ ଯେପରି ଅନୁଭବ କରୁଛୁ, ଅତୀତରେ ସେପରି କରୁନଥିଲୁ। ଏହା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ମଣିଷ ସମୟ ଓ ଇତିହାସ ଦ୍ୱାରା ବହୁ ଭାବରେ ଶତାଳ ହୋଇଛି। ଊନବିଂଶ ଶତକରେ ମାନବର ଇତିହାସ ଜ୍ଞାନ ସାର୍ବଜନୀନ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ତାହାର ବିକାଶ ଓ ସୁରକ୍ଷାର ବାର୍ତ୍ତା ବହନ କରୁଥିଲା। କିନ୍ତୁ ସମୟକ୍ରମେ ଆମ ନିକଟରେ ଏହା ବିଭ୍ରାନ୍ତିମୂଳକ ସଂଗୀତରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି। ମାନବର ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ନୀତି ନିୟମ ଇତ୍ୟାଦି ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ମାତ୍ର ତାହା ଅତ୍ୟଧିକ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହିତ ମିଥ୍ୟା ବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଭବିଷ୍ୟତର ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁନାହିଁ। ସୁତରାଂ ମାନବର ବୈଜ୍ଞାନିକ, ତାର୍କିକ ଏବଂ ଗୌରବମୟ ଜ୍ଞାନ ତାହାର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆତଙ୍କିତ ଏବଂ ଅନିଶ୍ଚିତ କରିଦେଇଛି।

କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଆମେ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ ସଂପର୍କରେ କୌଣସି କଥା ଜାଣୁନାହୁଁ। ଇତିହାସ ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଆଜିର ଆଧୁନିକ ମାନବ ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ ଓ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଆଧାର କରି ଭବିଷ୍ୟତ ଗଠନ କରିପାରେ। ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ବିଭୀଷିକା ସହିତ ଭବିଷ୍ୟତର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ। ବରଂ ଆମେ କହିପାରିବା ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ବିଭୀଷିକାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ ଗଠନ କରିପାରିବା। ଏହା ହୁଏତ ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସମାଜର ସ୍ୱପ୍ନ କିମ୍ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପୃଥିବୀର 'ରୋବୋଟ' ହୋଇପାରେ। ଏଥିରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ। ଆମେ ଏକ ବାସ୍ତବ ସମୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ କାଳ୍ପନିକ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଛୁ। ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ, ମାନବ ନିକଟରୁ ମୃତ୍ୟୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି। କାରଣ ଆମେ ନିର୍ଭୟ ଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଭୟ ନକରି ଭବିଷ୍ୟତର ଆଶ୍ରୟ ନେଉଛୁ।

ଏହାକୁ ଏକ ପକ୍ଷରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆଜିର ମାନବର ଇତିହାସ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ଭୟଭୀତ ଭାବ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ। ମୃତ ଅତୀତ, କାଳ୍ପନିକ ଭବିଷ୍ୟତର ଇତିହାସ ଓ ଜୀବନଧାରା ଶୁଷ୍କ। ମାନବ ଜଳରେ ବୁଡ଼ି ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଜଳ ସହିତ ନିଜକୁ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିପାରେ ନାହିଁ, ସେହିପରି ଇତିହାସ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମୟର ସ୍ୱରୂପକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରେ ନାହିଁ। ସେ ଇତିହାସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ସାକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ। ଯେଉଁ ପୃଥିବୀରେ ଇତିହାସ ମଣିଷର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ, ସେହି ପୃଥିବୀ ଅର୍ଥହୀନ। ସେଥିପାଇଁ ଆଜି ଇତିହାସ ଜ୍ଞାନ ମାନବ ନିକଟରେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଓ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଲାଗିଛି।

ମାତ୍ର ମାନବକୁ ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ? ମାନବ ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ, ଯାହାର ଏକ ଦିଗରେ ସେ ମରଣଶୀଳ ଓ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ସେ ଇତିହାସ ମଧ୍ୟରେ ବଞ୍ଚି ରହିଛି। ଯଦିଓ ତାହାର ଭାଗ୍ୟ ଅତୀତର ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ, ତଥାପି ତାହାର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ସେ ଆଲୋକିତ କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏହା ସହିତ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ।

4. ନିମ୍ନ ପରିଚ୍ଛେଦଟିକୁ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କର : 20

ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ହେଉଛି ସୂଚନା ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଯୁଗ। ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଧୁନିକ ଉଦ୍ଭାବନର ଅନ୍ୟତମ ଅଙ୍ଗ ହେଉଛି ସୂଚନା ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବିଜ୍ଞାନ, ଯାହା ମାନବ ଜାତିକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛି ଏବଂ ତା' ପାଇଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ସଫଳତା ଆଣି ଦେଇଛି। ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପକରଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ ପୃଥିବୀର ଯେକୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ବସି ଏହି ଯୋଗୁ ସୂଚନା ପାଇପାରୁଛୁ। ସୂଚନା ପାଇବାର ସୁବିଧା ହେତୁ ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତା କମିଯାଇଛି। ଏଥିରୁ ମନେହେଉଛି, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଯେପରି ଆମ ହାତମୁଠାକୁ ଚାଲିଆସିଛି। ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତି ହେତୁ ବିଶ୍ୱଗ୍ରାମ ଓ 'ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍' ଭାବ ଆମ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି।

ଆମେ ସେହି ଯୁଗକୁ ମନେପକାଇବା ଉଚିତ୍, ଯେତେବେଳେ ଡାକରେ ଚିଠିଟିଏ ଆସିବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନଥିଲା। ସେତେବେଳେ ବାର୍ତ୍ତାବାହକ ଦ୍ୱାରା ସୂଚନା ପ୍ରେରଣ କରାଯାଉଥିଲା। ସେଥି ପାଇଁ ବହୁ ସମୟ ଲାଗୁଥିଲା। ସେ କାଳରେ ଜୀବନ କେତେ କଷ୍ଟକର ଥିଲା, ଆଜି ତାହା ଅନୁମାନ କରିହେଉ ନାହିଁ। ଆଜି ସମୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି ଓ ପ୍ରତିଦିନ ନୂଆ ନୂଆ ପରୀକ୍ଷା ଚାଲିଛି। ଡାକ, ତାର ଓ ଟେଲିଫୋନ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିକାଶ ଘଟିଛି। ଏକଦା ଖବର ଚିଠି ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଉଥିଲା। ଜୀବନ ଆଜି ଗତିଶୀଳ ହୋଇଛି। ରେଡିଓ, ଟେଲିଭିଜନ ଆଦି ଆଗକୁ ଅଗ୍ରଗତି କରିଛନ୍ତି। କମ୍ପ୍ୟୁଟରର ଆଗମନ ଫଳରେ ସୂଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂଆ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି। ଇଣ୍ଟରନେଟ୍‌ର ବିକାଶ ହେତୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟରଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ସଂଯୋଗ ହୋଇ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସହଜ ଓ ଗତିଶୀଳ କରିଛି। ଏହି ହେତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ହେଉଥିବା ନୂଆ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସୂଚନା ଆମେ ଶୀଘ୍ର ପାଇପାରୁଛୁ। ଆଜି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସହଜରେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ବିଜ୍ଞାପନ ମାଧ୍ୟମରେ ପହଞ୍ଚାଇ ପାରୁଛି। ଆଜି ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଓ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍‌ର ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି। କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଓ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ବିମାନ, ରେଳ, ବସ୍, ସିନେମା ଇତ୍ୟାଦିର ଟିକେଟ୍ କିଣାଯାଇପାରୁଛି। ସଂରକ୍ଷଣର ସ୍ଥିତି ଜାଣିହେଉଛି। ଯାତାୟାତ ଓ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଂପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ମିଳୁଛି। ଘରେ ବସି ଆମେ ଆଜି ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ଓ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଜିନିଷ କିଣିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରୁଛୁ। ବାସ୍ତବ ଅର୍ଥରେ ଯୋଗାଯୋଗ ଓ ସୂଚନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଶସ୍ତା ମାଧ୍ୟମ।

5. ନିମ୍ନ ପରିଚ୍ଛେଦଟିକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କର : 20

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognized this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognize that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognized, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

6. ନିମ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦିଅ : 40

(a) ବ୍ୟାସବାକ୍ୟ ସହ ସମାସର ନାମ ଲେଖ : 2×4=8

(i) ଜାଠପୋଲ

(ii) ଲମ୍ବୋଦର

(iii) ରାଧାକୃଷ୍ଣ

(iv) ପ୍ରତିଦିନ

(b) ନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ବିଶେଷ ଅର୍ଥ ଲେଖି ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର : 2×4=8

(i) ଅତି ଲେମ୍ବୁ ଚିପୁଡ଼ିଲେ ପିତା

(ii) ପଥର ଫାଟିବା

(iii) ଓଳିଆରୁ ପଡ଼ି ଗଲା

(iv) ଛାତି ପଥର କରିବା

(c) ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର : 2×4=8

(i) ସପ୍ତର୍ଷି

(ii) ବାରଣା

(iii) ପରିଚ୍ଛେଦ

(iv) ଉଚ୍ଛେଦ

(d) ଭ୍ରମ ସଂଶୋଧନ କର : 2×4=8

(i) ମନଭାବ

(ii) ଗିରିଣ

(iii) ଆବିସ୍କାର

(iv) ଉତ୍କର୍ଷତା

(e) ନିମ୍ନ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ବିଶେଷ୍ୟ ପଦକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଅ : 2×4=8

(i) ଗାନ୍ଧୀ ଅହିଂସାର ପୂଜାରୀ ଥିଲେ

(ii) କାବେରୀକୁ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଗଙ୍ଗା କୁହାଯାଏ

(iii) ସୁନା ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଧାତୁ

(iv) ଭାରତର ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀ

★ ★ ★

(FONT SIZE 16)

ਪੰਜਾਬੀ / PUNJABI

(ਲਾਜ਼ਮੀ) / (COMPULSORY)

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ : **ਤਿੰਨ** ਘੰਟੇ *Time Allowed : **Three** Hours*	ਕੁੱਲ ਅੰਕ : **300** *Maximum Marks : **300***

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਮਨ ਲਿਖਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ :

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

*ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉੱਤਰ **ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ)** ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਖੋ ।*

ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ-ਸੀਮਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ । ਜੇ ਉੱਤਰ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੰਕ ਕੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਉੱਤਰ-ਕਾਪੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਰ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੱਟਿਆ ਜਾਏ ।

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

*Answers must be written in **PUNJABI (Gurumukhi script)** unless otherwise directed in the question.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

Q1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ 600 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ : *100*

(a) ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

(b) ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰਤਾ

(c) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

(d) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

Q2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੱਦ-ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਪਸ਼ਟ, ਸਹੀ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਿਉ : *12×5=60*

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵੱਲ ਇਸ ਲਈ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਬਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਬਲ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਇਆ, ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ । ਪਰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਕਿਉਂ ਲਿਆ ? ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ? ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਵ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ ਤਦ ਤੱਕ ਉਹ ਪੂਰਾ ਮਨੁੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿੰਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬੇਬੱਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟੈਂਕ-ਤੋਪਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਹੀ ਸਹੀ । ਪਰ ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ, ਅਹਿੰਸਾ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਅਹਿੰਸਾ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਾਧਨ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਸ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਹਿੰਸਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਪਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਆਪ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਅਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਾਨਵੀ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ । ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਹ ਪਾਸ਼ਵਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰਲੀ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਨਫ਼ਰਤ, ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੇਗ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਅਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟੱਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਚੰਗਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸ਼ੂ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਨਾ ਕਿਉਂ ਲਿਆ ? ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ? ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ? ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇਹਾ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ । ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਨਾਮਵਰ ਚਿੰਤਕ ਥੁਰੋ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਇਸ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਝਲਕ ਰੂਸ ਦੇ ਸੰਤ-ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਟਾਲਸਟਾਏ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਥੁਰੋ ਅਤੇ ਟਾਲਸਟਾਏ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪਰੀਚਿਤ ਸਨ । ਇੱਥੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ, ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਰਬਿੰਦੋ ਨੇ ਸਿਵਲ ਨਾਫੁਆਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਬੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮ ਬਲ ਸਰੀਰਕ ਬਲ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਉਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਥੁਰੋ, ਟਾਲਸਟਾਏ, ਐਮਰਸਨ ਜਾਂ ਰੋਮਾਂ ਰੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ । ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਅਵੱਗਿਆ ਤਕ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ । ਅਜੇਹੀ ਕਲਪਨਾ ਤਕ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੁਭਾਅ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੀ । ਥੁਰੋ ਅਤੇ ਟਾਲਸਟਾਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਿਕਲਪ ਜਾਂ ਬਦਲ ਸੰਭਵ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ । ਰਹਿ ਗਏ ਅਰਬਿੰਦੋ ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਸਨ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ।

(a) ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ? *12*

(b) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ? *12*

(c) ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਅੰਤਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ? *12*

(d) ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ? *12*

(e) ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੱਕ ਕੌਣ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ? *12*

Q3. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਰਤਕ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਸਾਰ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ । ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ : *60*

ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇਮਾਂ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹ 'ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਨੁੱਖ' ਹੈ । ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ-ਬੋਧ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦਾ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸਮਝ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਸੀ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਰ ਘਟਨਾ ਪਿਛਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਨਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਅੱਜ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਸ ਕ੍ਰਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬੋਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨਾਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਓਪਰਾ ਸੀ । ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਅਜਨਬੀ ਸੀ । ਉਹ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ 'ਚੱਕਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਸਨ । ਪਹਿਲਾਂ 'ਪਰੰਪਰਾ' ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਸੀ । ਹੁਣ ਇਤਿਹਾਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵਲ ਝਾਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁਤਵ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ । ਉਨੀਂਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਇਤਿਹਾਸ-ਬੋਧ ਜੋ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਆਉਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਕੋਝੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮੋਹ-ਭੰਗਤਾ ਦਾ ਇੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਬੰਦ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ, ਤਾਰਕਸ਼ੀਲ, ਗੌਰਵਮਈ ਅਰਥ-ਬੋਧ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਪਣੇ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਅਤੰਕਤ ਅਤੇ ਸੰਦੇਹ ਪੂਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ । ਅੱਜ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ-ਬੋਧ ਤੋਂ ਪਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ, ਅਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜੋ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖੋਜੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤਸਵੀਰ ਉਲੀਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਡਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ । ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਡਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਸ 'ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਵਿੱਖ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ — ਉਹ ਚਾਹੇ ਵਰਗਹੀਣ ਜਾਂ ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਿਰਮਿਤ 'ਰੋਬੋ' ਦਾ ਮਕਾਨਕੀ ਸੰਸਾਰ ਹੋਵੇ — ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ । ਅਸੀਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਚਿੱਤਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਅਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ਅਪਣੇ ਭਵਿੱਖਲੋਕ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ।

ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁਗ ਦੀ ਵਚਿੱਤਰ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ 'ਇਤਿਹਾਸ-ਬੋਧ' ਤੋਂ ਭੈਭੀਤ ਹਾਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਪਣੀ ਹੀ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਮੁੱਕ-ਸੁੱਕ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਬੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਮਨੁੱਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ, ਭੇਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ । ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ; ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਜੋ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਤਿਹਾਸ-ਬੋਧ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਅਰਥ ਖੋਜਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਕੀ ਵਰਤਮਾਨ ਅਜੇਹਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਅਪਣੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ । ਇਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜੀਵਤ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸਮਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੀਤ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

(717 ਸ਼ਬਦ)

Q4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੱਦ-ਟੋਟੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ : *20*

ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਹੈ । ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ । ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਿਧਰੋਂ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਅੱਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਸਾਰ ਸਿਮਟ ਕੇ ਸਾਡੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਇਸ ਯੁਗ ਵਿਚ 'ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ' ਅਤੇ 'ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ' ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਉਸ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਜਦੋਂ ਡਾਕ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ । ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਸੰਦੇਸ਼-ਵਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਜੀਵਨ ਕਿੰਨਾ ਕਠਿਨ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ ਅੱਜ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਮੇਂ ਨੇ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ । ਡਾਕ-ਤਾਰ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਪੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੇ ਹਨ । ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗਤੀ ਆ ਗਈ ਹੈ । ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਦਮ ਵਧਾਏ ਹਨ । ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਸੂਚਨਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ, ਨਵੇਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ

ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਰੰਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਅਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਵਿਗਿਆਪਨ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਪਰੰਪਰਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਯੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ, ਰੇਲ, ਬੱਸ, ਸਿਨੇਮਾ ਆਦਿ ਦੀ ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਰਿਜਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਮੋਬਾਇਲ ਉਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੱਚਮੁਚ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ।

Q5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਰਤਕ-ਅੰਸ਼ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ : *20*

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognised this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognise that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognised, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

Q6. (a) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖੋ : *1×10=10*

(i) ਉਨੱਤਿ *1*

(ii) ਜੰਤ੍ਰ-ਮੰਤ੍ਰ *1*

(iii) ਬਾਜਾਰ *1*

(iv) ਸੌਗਾਤ *1*

(v) ਬੱਕਰਿਆਂ *1*

(vi) ਦੁਧਾਰੁ *1*

(vii) ਵਣਿਜ *1*

(viii) ਸੈਹਰ *1*

(ix) ਕੋੜਾ-ਮੀਠਾ *1*

(x) ਖੰਗ *1*

(b) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ-ਅਖਾਣਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋ : *2×5=10*

(i) ਪੱਗੋ-ਹੱਥੀ ਹੋਣਾ *2*

(ii) ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ *2*

(iii) ਜੜ੍ਹੀਂ ਤੇਲ ਹੋਣਾ *2*

(iv) ਇਕ ਕਰੇਲਾ, ਦੂਜਾ ਨਿੰਮ ਚੜ੍ਹਿਆ *2*

(v) ਦੀਵੇ ਥੱਲੇ ਹਨੇਰਾ *2*

(c) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਗੇਤਰ-ਪਿਛੇਤਰ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ : *1×10=10*

(i) ਨਿਰ *1*

(ii) ਬੇ *1*

(iii) ਸ *1*

(iv) ਵਾਲਾ *1*

(v) ਅਣ *1*

(vi) ਸਵੈ *1*

(vii) ਕਰਨ *1*

(viii) ਦੁਰ *1*

(ix) ਬਦ *1*

(x) ਉਪ *1*

(d) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ : *1×10=10*

(i) ਜਿਹੜਾ ਰਸਾਲਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਛਪਦਾ ਹੋਵੇ । *1*

(ii) ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਰਗ ਦਾ ਦਿਨ । *1*

(iii) ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ । *1*

(iv) ਜਦ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰਾਇ ਹੋਵੇ । *1*

(v) ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ । *1*

(vi) ਉਹ ਜਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਉਪਜਾਊ ਨਾ ਹੋਵੇ । *1*

(vii) ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਕੇ ਬਣਦੇ ਹੋਣ । *1*

(viii) ਜਿਹੜੀ ਜਮੀਨ ਵਾਹੀ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ । *1*

(ix) ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਇਕੱਠ । *1*

(x) ਨਗਰ ਵਿਚ ਢੰਡੋਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ । *1*

Jeywin

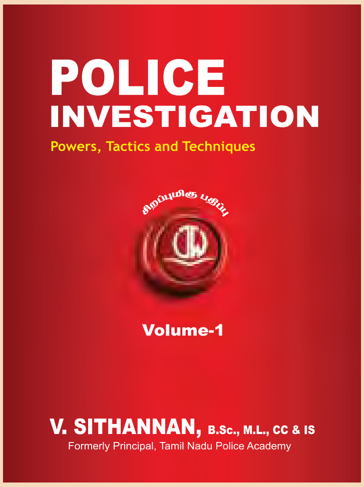

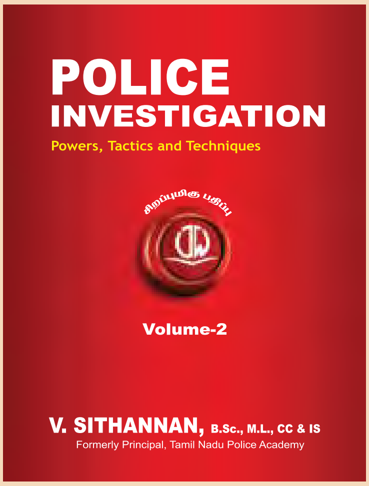

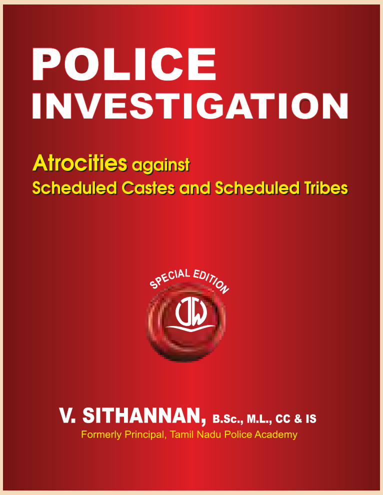

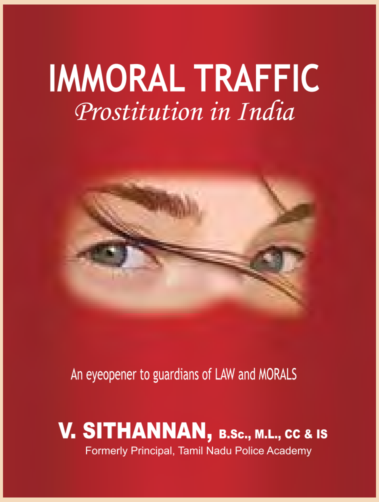

Jeywin Publications

www.jeywin.com

editor@jeywin.com

91-44-43864477

Books also available at

amazon books Flipkart Google Books snapdeal

Visit our online Book Store